

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

(проект)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Книга 1. ПРО КРИМІНАЛЬНИЙ ЗАКОН

[Розділ 1.1. Вихідні положення](#)

[Розділ 1.2. Принципи кримінального закону](#)

[Розділ 1.3. Роз'яснення термінів Кримінального кодексу України](#)

[Розділ 1.4. Дія кримінального закону в часі, просторі і за колом осіб](#)

Книга 2. ПРО ЗЛОЧИН

[Розділ 2.1. Злочин. Склад злочину. Класифікація злочинів за їх тяжкістю](#)

[Розділ 2.2. Суб'єкт злочину](#)

[Розділ 2.3. Суб'єктивна сторона злочину](#)

[Розділ 2.4. Незакінчений злочин](#)

[Розділ 2.5. Співучасть у злочині. Причетність до злочину](#)

[Розділ 2.6. Множинність злочинів](#)

[Розділ 2.7. Обставини, що виключають протиправність діяння](#)

[Розділ 2.8. Кримінально-правова кваліфікація](#)

Книга 3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ

[Розділ 3.1. Покарання](#)

[Розділ 3.2. Призначення покарання](#)

[Розділ 3.3. Звільнення від покарання](#)

[Розділ 3.4. Пробація](#)

[Розділ 3.5. Амністія та помилування](#)

[Розділ 3.6. Засоби безпеки](#)

[Розділ 3.7. Реституція та компенсація](#)

[Розділ 3.8. Конфіскація майна та вилучення речі](#)

[Розділ 3.9. Судимість](#)

[Розділ 3.10. Особливості кримінально-правових заходів щодо особи, яка вчинила злочин у неповнолітньому або молодому віці](#)

[Розділ 3.11. Кримінально-правові заходи щодо юридичної особи](#)

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

[Книга 4. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВ ЛЮДИНИ](#)

[Книга 5. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СУСПІЛЬСТВА](#)

[Книга 6. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ, ФІНАНСІВ І ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ](#)

[Книга 7. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДЕРЖАВИ](#)

[Книга 8. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ](#)

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Книга 1. ПРО КРИМІНАЛЬНИЙ ЗАКОН

Розділ 1.1. ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1.1.1. Кримінальний кодекс України

1. Цей Кодекс є єдиним законом України, який регулює суспільні відносини між державою і особою, яка вчиняє передбачені ним діяння, шляхом встановлення:

- а) вичерпного переліку ознак і видів злочинів;
- б) видів і розмірів покарань та інших кримінально-правових засобів;
- в) підстав та порядку, за яких ці засоби застосовуються або не застосовуються.

2. Амністія оголошується окремим законом.

3. Цей Кодекс ґрунтується на Конституції України. Якщо в інших нормативно-правових актах України питання, визначені у частині 1 цієї статті, вирішується інакше, ніж цим Кодексом, то застосовуються положення цього Кодексу.

4. Закон про внесення змін до Кримінального кодексу України включається до цього Кодексу з моменту набрання чинності таким законом.

Стаття 1.1.2. Завдання Кримінального кодексу України

1. Кримінальний кодекс України має своїм завданням забезпечення прав і свобод людини і громадянина, інтересів суспільства, держави і міжнародного співтовариства від злочинів.

2. Завдання Кримінального кодексу України досягається шляхом:

- а) стимулювання осіб до правомірної поведінки;
- б) застосування покарань й інших кримінально-правових засобів;
- в) здійснення реституції та компенсації з метою захисту інтересів потерпілого;
- г) ресоціалізації і реінтеграції осіб, які вчинили злочини.

Стаття 1.1.3. Презумпція знання та стабільність Кримінального кодексу України

1. В Україні діє презумпція знання положень Кримінального кодексу України.

2. З метою забезпечення знання положень та стабільності Кримінального кодексу України:

а) цей Кодекс, а також закони про внесення змін до нього офіційно оприлюднюються в порядку, встановленому законом;

б) зміни до цього Кодексу вносяться виключно шляхом прийняття окремого закону про внесення змін до цього Кодексу;

в) зміни до цього Кодексу вносяться не частіше двох разів протягом календарного року, крім випадку скасування злочинності діяння;

г) одна і та сама стаття (частина статті, пункт статті) цього Кодексу не може бути змінена раніше, ніж після спливу дванадцяти місяців з моменту набрання нею чинності;

г) зміни до цього Кодексу не можуть набрати чинності раніше, ніж через дев'яносто днів з дня їх офіційного оприлюднення. Як виняток, закон, яким скасована злочинність діяння, набуває чинності наступного дня з дня його офіційного оприлюднення, а закон, яким змінюється розмір розрахункової одиниці, – з 1 січня року, наступного за роком, у якому цей закон був офіційно оприлюднений.

3. Закон, прийнятий з порушенням вимог частини 2 цієї статті, є нечинним.

Розділ 1.2. ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ

Стаття 1.2.1. Верховенство права

1. Цей Кодекс, виходячи з верховенства права, з урахуванням інтересів потерпілого, обмежує повноваження держави, запобігаючи свавільному втручанням в права і свободи людини.

Стаття 1.2.2. Законність

1. Не є злочином діяння, не передбачене цим Кодексом.
2. Не можуть бути застосовані покарання або інші кримінально-правові засоби, не встановлені цим Кодексом.
3. Застосування кримінального закону за аналогією заборонено.

Стаття 1.2.3. Юридична визначеність

1. Положення кримінального закону мають відповідати вимогам чіткості, зрозумілості та передбачуваності, щоб давати особі можливість заздалегідь знати, які діяння є злочинами та які кримінально-правові засоби передбачені за їх вчинення.

Стаття 1.2.4. Рівність перед кримінальним законом

1. Всі особи є рівними перед кримінальним законом, положення якого застосовуються незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, місця народження, етнічного та соціального походження, майнового стану, службового становища, місця проживання, мовних або інших ознак.
2. Не вважаються порушенням принципу рівності перед кримінальним законом положення цього Кодексу, що визначають особливості кримінально-правових засобів щодо неповнолітніх та молодих осіб, вагітних жінок та деяких інших категорій осіб.

Стаття 1.2.5. Пропорційність

1. Кримінальний закон є крайнім заходом реагування держави на протиправні діяння.
2. Пропорційність є основою класифікації злочинів і встановлення покарання та інших кримінально-правових засобів.
3. Покарання та інші кримінально-правові засоби встановлюються пропорційно до ступеня тяжкості злочину і застосовуються пропорційно до ступеня тяжкості злочину та особи винного.
4. Більш суворий кримінально-правовий засіб встановлюється та застосовується тільки тоді, коли менш суворого засобу недостатньо для виконання завдання цього Кодексу.

Стаття 1.2.6. Індивідуальність

1. Кримінально-правові засоби мають індивідуальний характер. Не допускаються колективна відповідальність і відповідальність за діяння інших осіб.
2. Не вважаються порушенням принципу індивідуальності застосування кримінально-правових засобів до співучасників злочину, а також до юридичних осіб.

Стаття 1.2.7. Гуманізм

1. Цей Кодекс забезпечує визнання та дотримання прав, свобод і законних інтересів потерпілого, у тому числі права на реституцію та компенсацію.
2. Покарання та інші кримінально-правові засоби не мають на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.
3. Здійснення прав особи, щодо якої застосовується цей Кодекс, не має шкодити правам потерпілого.

Стаття 1.2.8. Однократність

1. Особа не може бути піддана покаранню та іншим кримінально-правовим засобам за цим Кодексом більше одного разу за те саме діяння.
2. Не вважається порушенням принципу однократності застосування судом України покарання та інших кримінально-правових засобів до особи, засудженої іноземним судом за те саме діяння.

Стаття 1.2.9. Сумлінне виконання міжнародних зобов'язань

1. Цей Кодекс має відповідати чинним міжнародним договорам, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України.
2. Якщо для надання згоди на обов'язковість для України подається міжнародний договір, виконання якого потребує змін до цього Кодексу, то проект закону про внесення таких змін вноситься на розгляд Верховної Ради України разом з проектом закону про ратифікацію

(приєднання) і вони приймаються одночасно.

3. Цей Кодекс та його застосування мають відповідати рішенням Європейського суду з прав людини щодо України.

Стаття 1.2.10. Забезпечення відповідності принципам Кримінального кодексу України

1. Проект Закону про внесення змін до цього Кодексу розглядається Верховною Радою України за наявності висновку Пленуму Верховного Суду України щодо його відповідності вимогам статей 1.2.1–1.2.9 цього Кодексу.

Розділ 1.3. РОЗ'ЯСНЕННЯ ТЕРМІНІВ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Стаття 1.3.1. Роз'яснення основних термінів Кримінального кодексу України

1. Терміни, що використовуються в цьому Кодексі, які мають визначення в іншому законі України, застосовуються відповідно до свого нормативного визначення, крім випадків, передбачених частиною 2 цієї статті.

2. У цьому Кодексі відповідні терміни мають таке значення:

1) *безпорадний стан* – нездатність особи вжити заходів до самозбереження або усвідомлювати характер чи значення вчинюваних щодо неї дій або протидіяти їм;

2) *близька особа* – близький родич, член сім'ї, колишній член сім'ї, інша особа, у благополуччі якої зацікавлений потерпілий і шляхом заподіяння шкоди чи погрози заподіяння шкоди якій здійснюється вплив на поведінку потерпілого, або особа, на користь або в інтересах якої вчинюється злочин;

3) *бойова обстановка* – обстановка застосування військової зброї і техніки військовим супротивником або стосовно нього, що розпочинається з отримання наказу про вступ у бій або з фактичного початку бою і закінчується з наказу про припинення бою або з фактичного завершення бою;

4) *вагітна жінка* – жінка від моменту внутрішнього запліднення до закінчення фізіологічних пологів;

5) *виконання професійних функцій* – виконання обов'язків та реалізація особою прав, що обумовлені її трудовими, цивільно-правовими відносинами чи самозайнятою діяльністю;

6) *виконання службових повноважень* – правомірне здійснення службовою особою покладених на неї повноважень;

7) *вогнепальна зброя* – гранатомети, артилерійська та стрілецька зброя, яка спричинює постріл за рахунок енергії вибухової речовини;

8) *вчинення злочину у зв'язку з виконанням потерпілою особою діяння в суспільних інтересах* – вчинення злочину:

а) з метою перешкодити правомірній діяльності потерпілого в суспільних інтересах,

б) з метою змінити характер такої діяльності, або

в) з помсти за таку діяльність, незалежно від часу, що минув з моменту виконання потерпілим діяння в суспільних інтересах;

9) *володіння особи* – місце, де будь-хто може перебувати або отримати доступ в яке можна лише з дозволу власника, володільця, органу влади:

а) *житло* – будь-яке приміщення, яке знаходиться у постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, та пристосоване для постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також всі складові частини такого приміщення, або

б) *інше володіння* – транспортний засіб, земельна ділянка, гараж, інша будівля чи приміщення побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення тощо, що знаходиться у володінні особи;

10) *завідомість* – усвідомлення особою, яка вчиняє злочин, певного факту як явного, очевидного, такого, що не підлягає сумніву. Завідомість означає, що злочин вчинено з прямим умислом;

11) *загальнонебезпечний спосіб* – спосіб, який спричиняє шкоду чи створює загрозу спричинення шкоди невизначеній кількості осіб (вчинення вибуху, підпалу, затоплення,

використання радіоактивних матеріалів, отруйних речовин, збудників інфекційних захворювань);

12) *засіб вчинення злочину* – річ (зброя, інструмент, транспортний засіб, пристрій, речовина тощо), інформація або явище (електричний струм, радіація тощо), які використовуються для полегшення вчинення злочину;

13) *залякування* – умисне викликання почуття страху в іншої особи;

14) *зловживання* – використання влади, службових, професійних чи інших повноважень або юридично значущого становища на шкоду правомірним інтересам іншого суб'єкта права;

15) *знаряддя вчинення злочину* – річ, інформація або явище, які використовуються для впливу на предмет злочину чи потерпілого;

16) *знищення* – приведення речі або інформації у повну непридатність щодо цільового використання;

17) *корисливий мотив* – усвідомлене прагнення отримати вигоду майнового характеру або позбутися матеріальних витрат шляхом вчинення злочину;

18) *корупційний злочин* – злочин, який характеризується двома обов'язковими ознаками:

а) неправомірною вигодою як метою, предметом або засобом вчинення злочину і

б) способом вчинення злочину, що полягає у незаконному використанні влади, службового становища чи певних повноважень або впливі на прийняття рішення особою, наділеною владою, службовим становищем чи певними повноваженнями;

19) *кримінальна відповідальність* – передбачені цим Кодексом кримінально-правові засоби, що застосовуються за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину;

20) *кримінально-правові засоби* – встановлені цим Кодексом засоби кримінальної відповідальності та інші кримінально-правові засоби, що застосовуються до осіб, які вчинили діяння, передбачені цим Кодексом:

а) покарання (розділ 3.1),

б) пробація (розділ 3.4),

в) судимість (розділ 3.9),

г) засоби безпеки (розділ 3.6),

г) реституція та компенсація (розділ 3.7),

д) конфіскація майна та вилучення речі (розділ 3.8) і

е) кримінально-правові засоби щодо юридичної особи (розділ 3.11);

21) *малолітня особа* – особа, яка не досягла 14-річного віку;

22) *молода особа* – особа, яка досягла 18-річного віку, але не досягла 21-річного віку;

23) *насильство* – протиправний фізичний вплив на іншу людину, зокрема шляхом нанесення удару, побоїв, застосування акустичних, світлових, термічних чи хімічних факторів або обмеження її особистої свободи;

24) *неналежний потерпілий* – потерпілий, ознаки якого не відповідають ознакам, визначеним у статті цього Кодексу, що передбачає злочин, на вчинення якого спрямований умисел особи;

25) *неналежний предмет* – предмет, ознаки якого не відповідають ознакам, визначеним у статті цього Кодексу, що передбачає злочин, на вчинення якого спрямований умисел особи;

26) *неповнолітня особа* – особа, яка досягла 14-річного віку, але не досягла 18-річного віку;

27) *обман* – повідомлення завідомо неправдивих відомостей або приховування певних відомостей, які особа зобов'язана була повідомити;

28) *опір* – фізична протидія здійсненню представником влади своїх законних обов'язків чи реалізації ним своїх повноважень або реалізації представником громадськості свого суб'єктивного права в інтересах суспільства;

29) *перешкоджання* – створення перепон для реалізації особою її прав, свобод, законних інтересів чи повноважень;

30) *нідкуп* – пропозиція або надання фізичній чи юридичній особі неправомірної вигоди за вчинення нею певної дії чи бездіяльності;

31) *погроза* – усне, письмове чи конклюдентними діями залякування особи застосуванням насильства, зґвалтуванням чи сексуальним насильством, знищенням чи пошкодженням майна або заподіянням їй будь-якої іншої шкоди (звільнення з роботи, позбавлення засобів до існування, виселення із житла, відібрання дитини, розголошення відомостей, які особа бажає зберегти у таємниці, тощо);

32) *потерпілий* – фізична чи юридична особа, якій злочином безпосередньо завдано шкоди;

33) *пошкодження* – приведення речі або інформації у часткову непридатність щодо цільового використання;

34) *працівник* – особа, яка виконує роботу або надає послугу іншому суб'єкту відповідно до трудового або цивільно-правового договору;

35) *психоактивна речовина* – речовина, потрапляння в організм якої призводить до змін психічної діяльності людини, що може проявлятися в частковій або повній втраті людиною здатності здійснювати свідомо-вольовий контроль за своєю поведінкою;

36) *орган правопорядку* – орган прокуратури, Національної поліції, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України;

37) *предмет злочину* – річ або нематеріальний об'єкт, що мають інтелектуальну чи майнову цінність, з приводу яких або щодо яких вчинюється злочин;

38) *представник влади* – працівник органу державної влади або органу місцевого самоврядування, уповноважений у межах своєї компетенції пред'являти вимоги та приймати рішення, обов'язкові для виконання будь-якою юридичною чи фізичною особою;

39) *розголошення інформації* – протиправне діяння особи, яка володіє інформацією з обмеженим доступом у зв'язку з професійною чи службовою діяльністю або якій ця інформація була довірена її володільцем, що полягає у:

а) повідомленні такої інформації хоча б одній сторонній особі, або

б) наданні можливості ознайомитися з відповідною інформацією шляхом створення умов для цього хоча б для однієї сторонньої особи;

40) *сприяння розкриттю злочину та отриманню доказів його вчинення* – дії особи, спрямовані на надання допомоги органам досудового розслідування або суду у всебічному, повному та неупередженому дослідженні всіх обставин злочину шляхом повідомлення всієї відомої інформації про обставини його вчинення, викриття інших співучасників та осіб, причетних до злочину, визначення ролі кожного зі співучасників у вчиненні злочину та форми причетності до нього, повідомлення про місцезнаходження зазначених осіб або видачі знарядь, засобів вчинення злочину та майна, здобутого шляхом його вчинення;

41) *стан сп'яніння* – зміни в організмі, викликані вживанням алкогольних напоїв, наркотичних засобів, психотропних або інших психоактивних речовин, які не виключають осудності, але характеризуються послабленням інтелектуальної і вольової сфери психічної діяльності людини.

42) *суд* – орган державної влади, що входить до визначеної законом судової системи України та здійснює правосуддя, ухвалюючи загальнообов'язкові судові рішення Іменем України, і юрисдикція якого поширюється на будь-який юридичний спір чи будь-яке кримінальне обвинувачення, а в передбачених законом випадках – і на інші справи;

43) *суддя* – громадянин України, який відповідно до Конституції України та закону призначений суддею, займає штатну суддівську посаду у Верховному Суді України, Вищому спеціалізованому суді, апеляційному суді або місцевому загальному суді і на професійній основі уповноважений здійснювати правосуддя одноосібно чи в колегії суддів, а також присяжний;

44) *тяжка хвороба* – хвороба, яка:

а) унеможливує виконання покарання засудженою особою або у разі захворювання члена її сім'ї створює підставу для відстрочення виконання покарання щодо засудженої особи і

б) включена до визначеного законодавством переліку тяжких хвороб;

45) *уразливий стан особи* – безпорадний стан, а також зумовлений фізичними чи психічними властивостями або збігом тяжких особистих, сімейних чи інших зовнішніх обставин стан особи, який обмежує її здатність приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким або іншим протиправним діям;

46) *фальсифікація* – підроблення, зміна вигляду або властивостей предмету і надання йому такого зовнішнього вигляду, який не відповідає його справжній суті;

47) *шкода здоров'ю* – викликане протиправним діянням іншої особи порушення анатомічної цілості або функціональної придатності тканини чи органу тіла потерпілого, яке обмежує працездатність та іншу життєдіяльність порівняно з тією, яка мала місце до посягання;

48) *щире каяття* – оцінка особою своєї протиправної поведінки, яка характеризується:

а) визнанням своєї винуватості,

- б) осудом своєї протиправної поведінки,
- в) висловленням жалю щодо такої поведінки, і
- г) прагненням здійснити реституцію та компенсацію.

Стаття 1.3.2. Розрахункова одиниця

1. У цьому Кодексі, а також у Кодексі України про проступки та Кодексі України про адміністративні порушення розрахункова одиниця, яка застосовується для визначення розмірів предмета або засобу вчинення злочину (проступку, порушення), а також спричиненої ним майнової шкоди і розміру штрафу, дорівнює 100 гривням.

2. Після набрання чинності цим Кодексом розмір розрахункової одиниці може змінюватися не частіше, ніж один раз на рік.

Стаття 1.3.3. Розміри майнової шкоди

1. У цьому Кодексі майнова шкода має такі значення:

а) *істотна майнова шкода* – майнова шкода, за якої розмір суми грошей, вартість майна чи вигод майнового характеру на момент вчинення діяння в сто або більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

б) *значна майнова шкода* – майнова шкода, за якої розмір суми грошей, вартість майна чи вигод майнового характеру на момент вчинення діяння в одну тисячу або більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом;

в) *тяжка майнова шкода* – майнова шкода, за якої розмір суми грошей, вартість майна чи вигод майнового характеру на момент вчинення діяння в десять тисяч або більше разів перевищує розмір розрахункової одиниці, встановленої цим Кодексом.

Стаття 1.3.4. Розміри шкоди здоров'ю

1. У цьому Кодексі шкода здоров'ю має такі значення:

а) *істотна шкода здоров'ю* – шкода здоров'ю, що характеризується розладом здоров'я тривалістю до 21 дня або стійкою втратою загальної працездатності у розмірі до 10 відсотків;

б) *значна шкода здоров'ю* – шкода здоров'ю, якій не властиві ознаки тяжкої шкоди здоров'ю, але яка характеризується розладом здоров'я тривалістю 21 день і більше або стійкою втратою загальної працездатності у розмірі, включно, від 10 до 33 відсотків;

в) *тяжка шкода здоров'ю* – шкода здоров'ю, яка характеризується: втратою будь-якого органу чи його функції; каліцтвом статевого органу; стійким розладом психіки; розладом здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою загальної працездатності понад 33 відсотки або повною втратою професійної працездатності; перериванням вагітності; непоправним спотворенням обличчя чи тіла або іншими наслідками, наявність яких становить небезпеку для життя особи.

Розділ 1.4. ДІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ В ЧАСІ, ПРОСТОРІ І ЗА КОЛОМ ОСІБ

Стаття 1.4.1. Пряма дія кримінального закону в часі

1. Кримінальний закон застосовується до особи, яка вчинила діяння під час його чинності.

Стаття 1.4.2. Зворотна дія кримінального закону в часі

1. Зворотною дією кримінального закону в часі є його застосування до особи, яка вчинила діяння до набрання ним чинності та кримінально-правові відносини якої з державою ще не припинені.

2. Кримінальний закон, який скасовує злочинність діяння, пом'якшує покарання чи інші кримінально-правові засоби або іншим чином поліпшує правовий статус особи, має зворотню дію в часі.

3. Кримінальний закон, який встановлює злочинність діяння, посилює покарання чи інші кримінально-правові засоби або іншим чином погіршує правовий статус особи, не має зворотної дії в часі.

4. Кримінальний закон, який частково пом'якшує покарання чи інші кримінально-правові засоби або іншим чином поліпшує правовий статус особи, а частково посилює їх або іншим чином погіршує правовий статус особи, має зворотню дію в часі тільки в тій частині, в якій він пом'якшує покарання чи інші кримінально-правові засоби або іншим чином поліпшує правовий статус особи.

5. Кримінальний закон, який відповідно до частин 2 або 4 цієї статті має зворотню дію в часі, застосовується і після втрати ним чинності.

Стаття 1.4.3. Час вчинення діяння

1. У статтях 1.4.1 і 1.4.2 цього Кодексу часом вчинення діяння визнається момент вчинення передбаченої цим Кодексом дії чи бездіяльності, незалежно від часу настання її наслідку.

Стаття 1.4.4. Дія кримінального закону щодо діяння, вчиненого на території України

1. До особи, яка вчинила діяння на території України, застосовується цей Кодекс.

Стаття 1.4.5. Дія кримінального закону щодо діяння, вчиненого за межами території України

1. Цей Кодекс підлягає застосуванню до громадянина України або особи без громадянства, що постійно проживає в Україні, якщо вони вчинили діяння за межами території України.

2. Цей Кодекс підлягає застосуванню до іноземця або особи без громадянства, що постійно не проживає в Україні, якщо вони вчинили за межами території України діяння, що відповідно до статті 2.1.5 цього Кодексу визнається злочином:

а) 6–9 ступенів, потерпілим від якого є громадянин України,

б) 8–9 ступенів або корупційний злочин у співучасті з громадянином України,

в) проти основ національної безпеки України,

г) за яке можливість притягнення до відповідальності в Україні передбачена міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

3. У випадку, передбаченому частиною 2 статті 1.2.8 цього Кодексу, суд України може пом'якшити призначене ним покарання або звільнити особу від його відбування з урахуванням характеру та обсягу покарання та інших кримінально-правових засобів, застосованих за вироком іноземного суду.

Стаття 1.4.6. Місце вчинення діяння

1. Для цілей застосування статті 1.4.4 цього Кодексу діяння визнається вчиненим на території України, якщо:

а) його було почато, продовжено, закінчено або припинено на території України, або

б) на території України вчинив дію чи бездіяльність хоча б один із співучасників діяння.

2. Якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, діяння також визнається вчиненим на території України, якщо його вчинено:

а) на території чи об'єкті дипломатичного або консульського представництва України закордоном,

б) на території військового підрозділу України, дислокованого закордоном,

в) у виключній морській економічній зоні України чи на континентальному шельфі України,

г) на державному повітряному судні, військовому кораблі чи судні, судні прикордонної служби, служби цивільного захисту, органу Національної поліції чи органу доходів і зборів,

г) на іншому морському, річковому чи повітряному судні, що зареєстроване в Україні і знаходиться у відкритому морі чи відкритому повітряному просторі або територіальних водах чи повітряному просторі іншої держави, яка не встановила свою юрисдикцію щодо вчиненого діяння, або

д) на об'єкті, що належить Україні і знаходиться на території, що не належить до території жодної держави.

Стаття 1.4.7. Наявність дипломатичного або іншого імунітету

1. Наявність імунітету, передбаченого Конституцією України або міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, виключає застосування кримінально-правових засобів до особи, яка наділена таким імунітетом, за вчинене нею діяння.

2. До особи, зазначеної у частині першій цієї статті, кримінально-правові засоби застосовуються на загальних підставах, якщо:

- а) імунітет подоланий у порядку, встановленому Конституцією України або міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або
- б) минув строк дії такого імунітету.

Книга 2. ПРО ЗЛОЧИН

Розділ 2.1. ЗЛОЧИН. СКЛАД ЗЛОЧИНУ. КЛАСИФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ ЗА ЇХ ТЯЖКІСТЮ

Стаття 2.1.1. Злочин

1. Злочином є протиправне діяння, що відповідає складу злочину, передбаченого цим Кодексом.

2. Протиправним є діяння, яке порушує норми приватного або публічного права.

3. Вчинення злочину є підставою кримінальної відповідальності особи та застосування до неї покарання та інших кримінально-правових засобів.

4. Не є злочином протиправне діяння, яке хоча формально і підпадає під ознаки будь-якого складу злочину, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не заподіяло і не могло заподіяти шкоди, передбаченої статтею 2.1.4 цього Кодексу.

5. Діяння, що відповідно до частини 4 цієї статті є малозначним, може становити інше, ніж злочин, правопорушення, за яке передбачена відповідальність Кодексом України про проступки або іншим законом.

Стаття 2.1.2. Склад злочину

1. Складом злочину є сукупність обов'язкових ознак, передбачених у статті Особливої частини та статтях Загальної частини цього Кодексу, що визначають об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт, суб'єктивну сторону злочину.

2. Ознаки складу злочину встановлюються тільки цим Кодексом, а їх зміст визначається на підставі положень цього Кодексу та інших джерел права.

3. У статтях цього Кодексу визначаються ознаки складу закінченого одиначного злочину, вчиненого однією особою. Склад незакінченого злочину та склад злочину, вчиненого у співучасті, визначаються з урахуванням положень Розділів 2.4 і 2.5 цього Кодексу.

Стаття 2.1.3. Дія або бездіяльність

1. З об'єктивної сторони злочин вчиняється шляхом дії або бездіяльності.

2. Дія або бездіяльність відсутні у випадках непереборної сили, рефлекторних та інших неконтрольованих реакцій.

3. Бездіяльність становить ознаку складу злочину тільки у випадках, коли суб'єкт злочину:

а) мав юридичний обов'язок та можливість діяти певним чином, але не вчинив необхідного діяння,

б) мав юридичний обов'язок та можливість діяти певним чином, щоб не допустити настання наслідку, передбаченого цим Кодексом, але не запобіг настанню цього наслідку, або

в) створив небезпеку своєю попередньою поведінкою і міг запобігти, але не запобіг настанню наслідку, передбаченого цим Кодексом.

Стаття 2.1.4. Наслідок дії або бездіяльності

1. Наслідок, спричинений дією або бездіяльністю, є обов'язковою ознакою складу злочину, якщо він передбачений статтею Особливої частини цього Кодексу.

2. Наслідком дії або бездіяльності є істотна шкода, значна шкода, тяжка шкода, особливо тяжка шкода.

3. Видами *істотної шкоди* є:

- а) істотна шкода здоров'ю;
- б) істотна майнова шкода (пункт (а) частини 1 статті 1.3.3 цього Кодексу);
- в) порушення прав, свобод людини чи громадянина, якщо така шкода не визначена у цьому Кодексі як значна чи тяжка шкода;
- г) порушення інтересів держави або суспільства, якщо така шкода не визначена у цьому Кодексі як значна чи тяжка шкода.

4. Видами *значної шкоди* є:

- а) значна шкода здоров'ю;
- б) значна майнова шкода (пункт (б) частини 1 статті 1.3.3 цього Кодексу);
- в) порушення прав і основоположних свобод людини чи громадянина, гарантованих Конституцією України та міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, якщо така шкода не визначена у цьому Кодексі як тяжка шкода;
- г) порушення громадського порядку, моральності, інтересів публічної служби, правосуддя, військового чи міжнародного правопорядку, якщо така шкода не визначена у цьому Кодексі як тяжка шкода.

5. Видами *тяжкої шкоди* є:

- а) тяжка шкода здоров'ю, у тому числі зараження особи особливо небезпечною інфекційною хворобою;
- б) порушення статевої свободи або статевої недоторканості особи;
- в) тяжка майнова шкода (пункт (в) частини 1 статті 1.3.3 цього Кодексу);
- г) порушення громадської безпеки, екологічної безпеки або безпеки держави;
- г) порушення основ міжнародного права.

6. *Особливо тяжкою шкодою* є смерть людини або смерть двох чи більше осіб.

Стаття 2.1.5. Класифікація злочинів

1. Залежно від виду заподіяної ними шкоди (частини 3–6 статті 2.1.4 цього Кодексу) і з урахуванням обставин, які змінюють тяжкість злочину (статті 2.1.6, 2.1.8–2.1.10 цього Кодексу), злочини мають дев'ять ступенів тяжкості і поділяються на чотири види – злочини невеликої, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі злочини.

2. У статтях Особливої частини цього Кодексу, залежно від виду заподіяної шкоди та за відсутності обставин, що змінюють тяжкість злочину, злочини визначаються як злочини 1, 3, 5 або 7 ступенів тяжкості (базові ступені тяжкості)

3. Встановлюється таке співвідношення між заподіяною шкодою, ступенем тяжкості злочину та його видом:

<i>Шкода, яка є визначальною для встановлення ступеня тяжкості злочину та його виду</i>	<i>Ступені тяжкості злочинів</i>	<i>Види злочинів</i>
Істотна шкода Значна шкода за обставин, які знижують тяжкість злочину на два ступеня	1	Злочини невеликої тяжкості
Істотна шкода за обставин, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь	2	
Істотна шкода за обставин, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня Значна шкода Тяжка шкода за обставин, які знижують тяжкість злочину на два ступеня	3	Злочини середньої тяжкості
Значна шкода за обставин, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь	4	
Значна шкода за обставин, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня Тяжка шкода Особливо тяжка шкода за обставин, які знижують тяжкість злочину на два ступеня	5	Тяжкі злочини

Тяжка шкода за обставин, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь	6	Особливо тяжкі злочини
Тяжка шкода за обставин, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня Особливо тяжка шкода	7	
Особливо тяжка шкода за обставин, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь	8	
Особливо тяжка шкода за обставин, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня	9	

4. Ступені тяжкості злочинів враховуються при:

- а) встановленні санкції (стаття 3.1.7 цього Кодексу);
- б) визначенні кримінально-правових засобів (Книга 3 цього Кодексу).

5. Види злочинів враховуються при:

- а) призначенні покарання;
- б) звільненні від покарання;
- в) застосуванні інших кримінально-правових засобів (Книга 3 цього Кодексу).

Стаття 2.1.6. Визначення ступеня тяжкості злочину у разі спричинення майнової шкоди

1. Якщо у статті Особливої частини цього Кодексу встановлено відповідальність за злочин, що спричинив істотну майнову шкоду, але цим же злочином може бути спричинена також і більша майнова шкода, передбачена у статті 2.1.4 цього Кодексу, то тяжкість злочину підвищується, відповідно:

- а) на два ступеня, якщо спричинена значна майнова шкода, або
- б) на чотири ступеня, якщо спричинена тяжка майнова шкода.

2. Після застосування правил, передбачених частиною 1 цієї статті, підлягають застосуванню правила, передбачені статтею 2.1.7 цього Кодексу.

Стаття 2.1.7. Визначення ступеня тяжкості злочину за наявності обставин, які змінюють тяжкість злочину

1. Тяжкість злочину знижується на два ступеня, якщо злочин вчинений за наявності однієї або більше обставин, які знижують тяжкість злочину на два ступеня, незалежно від наявності обставин, які підвищують тяжкість злочину.

2. Тяжкість злочину підвищується на один ступінь, якщо злочин вчинений за:

- а) наявності однієї або більше обставин, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь, і
- б) відсутності обставин, які знижують тяжкість злочину на два ступеня або які підвищують тяжкість злочину на два ступеня.

3. Тяжкість злочину підвищується на два ступеня, якщо злочин вчинений за:

- а) наявності однієї або більше обставин, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня, і
- б) відсутності обставин, які знижують тяжкість злочину на два ступеня, незалежно від наявності обставин, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь.

Стаття 2.1.8. Обставини, які знижують тяжкість злочину на два ступеня

1. Обставинами, які знижують тяжкість злочину на два ступеня, є вчинення злочину:

- а) через необережність;
- б) з перевищенням меж необхідної оборони;
- в) з перевищенням меж заподіяння шкоди особі, яка вчинила протиправне посягання, при її затриманні;
- г) з перевищенням меж крайньої необхідності;
- г) під час виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи у випадках, передбачених цим Кодексом;
- д) матір'ю щодо новонародженої дитини під час пологів або відразу після пологів, якщо матір перебувала в особливому психофізіологічному стані, обумовленому пологами;
- е) під впливом особливого психоемоційного стану, викликаного жорстоким

поводженням або таким, що принижує честь і гідність особи, або іншим протиправним діянням потерпілого;

є) під впливом погрози чи примусу, якщо такі дії не виключають протиправність діяння.

2. Інші обставини, які знижують тяжкість злочину на два ступеня, передбачені у статтях Особливої частини цього Кодексу.

3. У статтях Особливої частини цього Кодексу певні обставини, які знижують тяжкість злочину на два ступеня, визначені у частинах 1 та 2 цієї статті, можуть бути передбачені як ознаки складу злочину.

Стаття 2.1.9. Обставини, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь

1. Обставинами, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь, є вчинення злочину:

а) щодо неповнолітньої особи;

б) щодо вагітної жінки;

в) щодо особи, яка досягла 70-річного віку, особи з інвалідністю або особи, яка перебуває в безпорадному стані;

г) щодо особи, яка має психічний розлад;

ґ) щодо особи, яка перебуває в матеріальній або службовій залежності від суб'єкта злочину;

д) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої особи, з якою суб'єкт злочину перебуває (перебував) у сімейних чи близьких відносинах;

е) щодо особи (чи її близької особи) у зв'язку з виконанням нею службових повноважень, професійних функцій або реалізацією нею суб'єктивного права чи виконання нею юридичного обов'язку в інтересах суспільства або правосуддя;

є) з використанням влади, службового становища, службових чи професійних повноважень або пов'язаних з ними можливостей;

ж) з використанням зброї або іншого предмета, спеціально призначеного чи заздалегідь підготовленого для заподіяння шкоди життю і здоров'ю особи, або погрозою його використання;

з) з використанням неповнолітньої особи або особи, яка має психічний розлад;

и) з використанням засобу масової інформації, інформаційної системи чи мережі Інтернет;

і) в особливий період або під час надзвичайного стану;

ї) у складі простої групи осіб;

й) умисно під час відбування покарання або застосування інших кримінально-правових засобів за умисний злочин (рецидив);

к) з метою приховати інший злочин або полегшити його вчинення;

л) з мотиву расової, національної, релігійної ворожнечі;

м) з мотиву статі;

н) з корисливого мотиву;

о) з хуліганського мотиву.

2. Інші обставини, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь, крім визначених в частині 1 цієї статті, передбачені у статтях Особливої частини цього Кодексу.

3. У статтях Особливої частини цього Кодексу певні обставини, які підвищують тяжкість злочину на один ступінь, визначені у частинах 1 та 2 цієї статті, можуть бути передбачені як ознаки складу злочину.

Стаття 2.1.10. Обставини, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня

1. Обставинами, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня, є вчинення злочину:

а) насильницького характеру щодо заручника або викраденої чи незаконно позбавленої волі особи;

б) щодо малолітньої особи;

в) з використанням малолітньої особи;

г) у присутності малолітньої особи;

ґ) з особливою жорстокістю;

д) загальнонебезпечним способом;

е) шляхом зловживання службовим становищем публічною службовою особою, яка займає відповідальне становище;

є) у складі організованої групи осіб.

2. Інші обставини, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня, крім визначених в частині 1 цієї статті, передбачені у статтях Особливої частини цього Кодексу.

3. У статтях Особливої частини цього Кодексу певні обставини, які підвищують тяжкість злочину на два ступеня, визначені у частинах 1 та 2 цієї статті, можуть бути передбачені як ознаки складу злочину.

Стаття 2.1.11. Правила врахування обставин, які змінюють тяжкість злочину

1. Суд не може визнати такою, що змінює тяжкість злочину, обставину:

а) не передбачену у статтях 2.1.6, 2.1.8–2.1.10 цього Кодексу,

б) не передбачену у статтях Особливої частини цього Кодексу або

в) передбачену у статті Особливої частини цього Кодексу як ознака складу злочину.

2. Якщо певна обставина, яка змінює тяжкість злочину, передбачена у статті Особливої частини цього Кодексу як ознака складу злочину і врахована при визначенні ступеню тяжкості цього злочину, то інші обставини, які змінюють тяжкість злочину (статті 2.1.6, 2.1.8–2.1.10, а також статті Особливої частини цього Кодексу), суд враховує виходячи зі ступеня тяжкості злочину, визначеного у цій статті.

Розділ 2.2. СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

Стаття 2.2.1. Суб'єкт злочину

1. Суб'єктом злочину (загальний суб'єкт злочину) є осудна людина, яка безпосередньо або шляхом використання інших осіб, які не підлягають кримінальній відповідальності, вчинила злочин у віці, з якого відповідно до цього Кодексу може наставати кримінальна відповідальність за його вчинення.

Стаття 2.2.2. Осудність особи

1. Осудною є особа, яка під час вчинення злочину могла:

а) усвідомлювати протиправний характер свого діяння,

б) передбачати його наслідок, що відповідає складу злочину, та

в) керувати своєю дією чи бездіяльністю.

2. Особа, яка вчинила злочин, презюмується осудною.

Стаття 2.2.3. Неосудність особи

1. Неосудною визнається судом особа, яка під час вчинення діяння, передбаченого цим Кодексом, внаслідок психічного розладу здоров'я не могла:

а) усвідомлювати протиправний характер свого діяння,

б) передбачати його наслідок, що відповідає складу злочину, або

в) керувати своїм діянням.

Стаття 2.2.4. Обмежена осудність особи

1. Обмежено осудною визнається судом особа, яка під час вчинення злочину через наявний у неї психічний розлад не могла повною мірою:

а) усвідомлювати його протиправний характер,

б) передбачати його наслідок, що відповідає складу злочину, або

в) керувати своїм діянням.

2. Обмежено осудна особа є суб'єктом злочину.

3. Обмежена осудність особи враховується у випадках, передбачених пунктом (є) частини 1 статті 3.2.2, пунктом (в) частини 1 статті 3.6.4 цього Кодексу.

Стаття 2.2.5. Вчинення діяння в стані, викликаному вживанням психоактивних речовин

1. Особа, яка вчинила злочин в стані, викликаному добровільним вживанням

психоактивних речовин, підлягає кримінальній відповідальності на загальних підставах.

Стаття 2.2.6. Вік суб'єкта злочину

1. Суб'єктом злочину є особа, яка вчинила його після досягнення 16-річного віку.
2. Суб'єктом злочину, передбаченого статтею _____ або _____ (умисне вбивство, умисне заподіяння шкоди здоров'ю, зґвалтування, крадіжка, грабіж і вимагання) цього Кодексу, є особа, яка вчинила його після досягнення нею 14-річного віку.
3. Суб'єктом злочину, передбаченого статтями _____ (втягнення неповнолітнього у злочинну діяльність, розбещення, експлуатація неповнолітнього тощо), вчиненого щодо неповнолітнього, є особа, яка вчинила такий злочин після досягнення віку, передбаченого частинами 1 або 2 цієї статті, лише у випадках, коли різниця у віці цієї особи та потерпілої особи перевищує два роки.
4. Особа вважається такою, що досягла віку, зазначеного у частинах 1 та 2 цієї статті, з початку доби, наступної після дня досягнення нею цього віку.
5. До особи, яка вчинила злочин до досягнення 21-річного віку, кримінально-правові засоби застосовуються з урахуванням особливостей, передбачених Розділом 3.10 цього Кодексу.

Стаття 2.2.6. Спеціальний суб'єкт злочину

1. Спеціальним є суб'єкт злочину, який, порівняно з ознаками загального суб'єкта, наділений принаймні однією додатковою ознакою, передбаченою у статтях 2.1.8, 2.1.9 чи 2.1.10 або у статті Особливої частини цього Кодексу, яка впливає на його кримінальну відповідальність.

Розділ 2.3. СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ЗЛОЧИНУ

2.3.1. Ознаки суб'єктивної сторони злочину

1. Суб'єктивну сторону злочину становлять:
 - а) вина;
 - б) у випадках, передбачених цим Кодексом, також мотив злочину, мета злочину та особливий психоемоційний стан, у якому перебуває особа на час вчинення злочину.
2. Виною є психічне ставлення особи до вчинюваної дії чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом, та її наслідку, якщо він є обов'язковою ознакою складу злочину, виражене у формі умислу або необережності.
3. Умисел може бути:
 - а) прямим чи непрямим (залежно від ставлення до наслідку, якщо він є обов'язковою ознакою складу злочину);
 - б) конкретизованим чи неконкретизованим (залежно від того, чи передбачала особа наслідок у точно відомому особі або будь-якому розмірі).
4. Видами необережності є легковажність та недбалість.
5. Особа підлягає відповідальності за вчинення злочину з необережності лише у випадках, передбачених у статтях Особливої частини цього Кодексу.

Стаття 2.3.2. Умисел прямий

1. Умисел є прямим, якщо особа:
 - а) усвідомлює протиправність вчинюваного діяння,
 - б) передбачає його наслідок, який є обов'язковою ознакою складу злочину, і
 - в) бажає настання цього наслідку.
2. Щодо злочинів, наслідки яких не визначені в статтях Особливої частини цього Кодексу, передбачення наслідку означає розуміння того, що діяння шкодить людині, суспільству, державі або міжнародному правопорядку.
3. Бажання настання наслідку діяння означає, що особа прагне досягти наслідку або передбачає неминучість його настання.

Стаття 2.3.3. Умисел непрямий

1. Умисел є непрямим, якщо особа:
 - а) усвідомлює протиправність вчинюваного діяння,
 - б) передбачає його наслідок, який є обов'язковою ознакою складу злочину, і

в) хоча не бажає, але допускає настання цього наслідку.

2. Допущення настання наслідку діяння означає, що особа байдуже ставиться до його настання або безпідставно сподівається на його ненастання.

Стаття 2.3.4. Умисел конкретизований та неконкретизований

1. Умисел визнається конкретизованим, якщо особа передбачає настання шкоди у певному розмірі.

2. При конкретизованому умислі злочин кваліфікується за статтею Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає цю шкоду як ознаку відповідного складу злочину, а при незакінченому злочині – як готування чи замах на цей злочин.

3. Умисел визнається неконкретизованим, якщо особа передбачає настання шкоди будь-якого розміру. Закінчений злочин, вчинений при неконкретизованому умислі, кваліфікується за статтею Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає фактично заподіяну шкоду, а незакінчений злочин – за статтею Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає відповідальність за заподіяння найменш тяжкої шкоди.

Стаття 2.3.5. Легковажність

1. Злочин вчинено через легковажність, якщо особа передбачає можливість настання наслідку свого діяння, якщо він є обов'язковою ознакою складу злочину, але необґрунтовано розраховує на його відвернення.

2. Необґрунтованість розрахунку на відвернення наслідку полягає у неправильній оцінці власних можливостей, поведінки інших людей або зовнішніх обставин щодо його відвернення.

Стаття 2.3.6. Недбалість

1. Злочин вчиняється через недбалість, якщо особа не передбачає можливість настання наслідку свого діяння, якщо він є обов'язковою ознакою складу злочину, але зобов'язана і здатна його передбачити.

2. Обов'язок передбачити можливість настання наслідку свого діяння обумовлюється:

- а) вимогами законодавства,
- б) займаною посадою, професією чи видом діяльності,
- в) договором або
- г) власною попередньою поведінкою.

Стаття 2.3.7. Казус

1. Вчинення дії або бездіяльності особою, яка діє за відсутності умислу та необережності (казус), виключає кримінальну відповідальність особи.

Стаття 2.3.8. Фактична помилка

1. Фактична помилка має місце, коли особа неправильно розуміє наявність або відсутність ознаки складу злочину.

2. При кримінально-правовій кваліфікації та визначенні кримінально-правових засобів враховуються:

- а) існуюча обставина, яку особа безпідставно не вважає ознакою складу злочину, і
- б) відсутня обставина, яку особа безпідставно вважає ознакою складу злочину.

У цих випадках дія або бездіяльність особи кваліфікується як замах на вчинення того злочину, який особа мала намір вчинити.

3. При кримінально-правовій кваліфікації або визначенні кримінально-правових засобів не враховується обставина, яку особа не усвідомлює і не може усвідомлювати.

Стаття 2.3.9. Юридична помилка

1. Юридична помилка має місце, коли особа неправильно розуміє кримінально-правове значення своєї дії чи бездіяльності.

2. Якщо особа помилково вважає злочинною вчинену нею дію чи бездіяльність, яка не є злочином, кримінальна відповідальність не настає.

3. Якщо особа помилково вважає незлочинною вчинену нею дію чи бездіяльність, яка є злочином, кримінальна відповідальність настає, крім випадку, передбаченого частиною 4 цієї

статті.

4. Кримінально-правові засоби не застосовуються у разі спростування презумпції знання особою нормативно-правового акту, з урахуванням якого дія чи бездіяльність, вказана у статті Особливої частини цього Кодексу, визначається як злочин.

5. Презумпція знання особою нормативно-правового акту може бути спростована у випадках:

- а) порушення встановленого порядку оприлюднення цього акту,
- б) об'єктивної неможливості ознайомлення особи з цим актом, або
- в) наявності суперечливих роз'яснень змісту цього акту уповноваженими органами державної влади, що визначило вчинення особою відповідної дії чи бездіяльності.

Стаття 2.3.10. Мотив та мета вчинення злочину

1. Мотив вчинення злочину – це усвідомлене внутрішнє спонукання особи до вчинення діяння, передбаченого цим Кодексом.

2. Мета вчинення злочину – це уявлення особи про бажаний результат своєї дії чи бездіяльності.

3. Мотив та мета вчинення злочину враховуються при кримінально-правовій кваліфікації, якщо вони є обов'язковою ознакою складу злочину.

Стаття 2.3.11. Особливий психоемоційний стан при вчиненні злочину

1. Особливий психоемоційний стан, у якому перебуває особа, яка вчиняє дію або бездіяльність, передбачену статтею Особливої частини цього Кодексу, має кримінально-правове значення, якщо:

- а) цей стан виник раптово,
- б) він викликаний неправомірною поведінкою потерпілого та
- в) полягає у сильному душевному хвилюванні, яке знижує здатність особи повною мірою усвідомлювати свої дії або керувати ними.

2. Неправомірна поведінка потерпілого як підстава виникнення стану сильного душевного хвилювання полягає у вчиненні ним щодо особи, у якої виник стан сильного душевного хвилювання, чи інших осіб однієї або кількох таких дій:

- а) насильство,
- б) знищення чи пошкодження майна,
- в) розголошення відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці,
- г) погроза,
- г) наруга або
- д) образа.

3. Вчинення злочину в особливому психоемоційному стані має кримінально-правове значення у випадках, передбачених цим Кодексом.

Розділ 2.4. НЕЗАКІНЧЕНИЙ ЗЛОЧИН

Стаття 2.4.1. Поняття і види незакінченого злочину

1. Незакінченим злочином є протиправне діяння, яке не містить усіх ознак об'єкта або об'єктивної сторони закінченого складу злочину, передбачених частинами 1 та 2 статті 2.1.2 цього Кодексу.

2. Склад незакінченого злочину встановлюється із урахуванням ознак складу відповідного закінченого злочину та ознак, передбачених статтями 2.4.2 та 2.4.3 цього Кодексу.

3. Незакінченим злочином є готування до злочину та замах на злочин.

Стаття 2.4.2. Готування до злочину

1. Готуванням до злочину є створення з прямим умислом умов для вчинення злочину, зокрема, шляхом:

- а) створення, підшукування або пристосування засобу чи знаряддя злочину,
- б) підшукування співучасника чи змови на вчинення злочину, або
- в) усунення перешкоди для вчинення злочину.

2. Готування до злочину 1–4 ступенів не тягне застосування кримінально-правових засобів.

Стаття 2.4.3. Замах на злочин

1. Замахом на злочин є часткове виконання особою з прямим умислом об'єктивної сторони складу злочину, ознаки якої передбачені цим Кодексом.

2. Незакінчений замах на злочин, ознакою складу якого є наслідок у виді істотної шкоди, не тягне застосування кримінально-правових засобів.

Стаття 2.4.4. Добровільна відмова при незакінченому злочині

1. Добровільною відмовою є остаточне припинення суб'єктом злочину за своєю волею готування до злочину або замаху на злочин, якщо при цьому він усвідомлює можливість закінчення злочину, з урахуванням особливостей, передбачених статтею 2.4.5 цього Кодексу.

2. Готування до злочину та замах на злочин не тягнуть застосування кримінально-правових засобів щодо особи, яка добровільно відмовилась від закінчення злочину, крім випадків, коли фактично вчинене нею діяння містить склад іншого злочину.

Стаття 2.4.5. Добровільна відмова при незакінченому злочині, вчиненому у співучасті

1. У разі добровільної відмови виконавця від закінчення злочину діяння іншого співучасника становить, залежно від того, на якій із цих стадій це діяння було припинено, готування до того злочину або замах на той злочин, від вчинення якого добровільно відмовився виконавець.

2. У разі добровільної відмови будь-кого зі співучасників діяння виконавця становить готування до злочину або замах на злочин, залежно від того, на якій із цих стадій це діяння було припинено.

3. Добровільною відмовою організатора, підбурювача чи пособника є відвернення вчинення злочину або своєчасне повідомлення органу державної влади про злочин, що готується або вчиняється.

4. Добровільною відмовою пособника, крім дій, передбачених частиною 3 цієї статті, також є ненадання ним засобу чи знаряддя вчинення злочину або неусунення перешкоди для вчинення злочину.

Розділ 2.5. СПІВУЧАСТЬ У ЗЛОЧИНІ. ПРИЧЕТНІСТЬ ДО ЗЛОЧИНУ

Стаття 2.5.1. Поняття співучасті у злочині

1. Співучастю у злочині є спільне вчинення умисного злочину групою осіб, яка складається з двох або більше суб'єктів злочину, за змовою між ними.

Стаття 2.5.2. Види співучасників

1. Співучасником є виконавець, організатор, підбурювач та пособник, який вчинив злочин у співучасті з іншими суб'єктами злочину.

2. Виконавцем є особа, яка повністю або частково вчинила дію або бездіяльність, передбачену статтею Особливої частини цього Кодексу.

3. Організатором є особа, яка:

- а) керувала вчиненням злочину,
- б) створила організовану групу або
- в) керувала нею.

4. Підбурювачем є особа, яка своєю дією схилила іншого співучасника до вчинення злочину.

5. Пособником є особа, яка сприяла вчиненню злочину:

- а) порадою чи вказівкою,
- б) заздалегідь обіцяним: переховуванням злочинця, знаряддя чи засобу вчинення злочину, сліду злочину чи предмету, здобутого злочинним шляхом; придбанням чи збутом такого предмету; приховуванням злочину чи користуванням майном, здобутим злочинним шляхом,

- в) наданням засобів чи знарядь або
- г) усуненням перешкод.

6. При вчиненні злочину зі спеціальним суб'єктом його виконавцем є особа, яка має ознаки такого суб'єкта. Особа, яка не має ознак спеціального суб'єкта, підлягає відповідальності як організатор, підбурювач або пособник злочину зі спеціальним суб'єктом.

Стаття 2.5.3. Провокація злочину

1. Не є співучастю провокація злочину, тобто схилення особи до вчинення злочину з метою подальшого викриття цієї особи перед органами правопорядку.

2. Особа, яка спровокувала іншу особу до вчинення злочину, підлягає кримінальній відповідальності як особа, яка вчинила підбурювання до злочину.

3. Вчинення особою злочину внаслідок провокації злочину з боку працівника органу правопорядку звільняє цю особу від кримінальної відповідальності, крім випадків вчинення злочину, яким заподіяна шкода потерпілому.

Стаття 2.5.4. Форми співучасті

1. Формами співучасті є:

- а) проста групи і
- б) організована група.

2. Злочин визнається вчиненим простою групою, якщо його вчинили два або більше співучасника, незалежно від наявності попередньої змови між ними.

3. Злочин визнається вчиненим організованою групою за сукупності таких умов:

- а) його вчинили три або більше учасники,
- б) ці учасники попередньо зорганізувались у стійку групу, і
- в) метою діяльності групи було вчинення одного особливо тяжкого злочину або двох чи більше злочинів середньої тяжкості чи тяжких злочинів.

Стаття 2.5.5. Кримінальна відповідальність за злочин, вчинений у складі організованої групи

1. Особа, яка створила організовану групу або керує нею, підлягає кримінальній відповідальності як організатор кожного злочину, вчиненого такою групою, крім випадків, передбачених частиною 2 статті 2.5.7 цього Кодексу.

2. Інший, крім організатора, учасник організованої групи підлягає кримінальній відповідальності як виконавець злочину, у вчиненні якого він брав участь, незалежно від тієї ролі, яку він виконував у злочині.

Стаття 2.5.6. Екссес співучасника

1. Співучасник не підлягає кримінальній відповідальності за вчинений іншим співучасником злочин, не передбачений змовою.

2. Учасник організованої групи не підлягає кримінальній відповідальності за вчинений іншим учасником групи злочин, не передбачений метою її діяльності.

Стаття 2.5.7. Необережне співзаподіяння шкоди

1. Не є співучастю необережне співзаподіяння шкоди, тобто вчинення двома або більше суб'єктами злочину взаємопов'язаних діянь, що через необережність спричинили єдиний наслідок, передбачений цим Кодексом.

2. При необережному співзаподіянні шкоди кожен суб'єкт злочину самостійно підлягає кримінальній відповідальності за статтею Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає цю шкоду.

Стаття 2.5.8. Причетність до злочину

1. Не є співучастю причетність до злочину, вчиненого іншою особою, тобто заздалегідь не обіцяне:

- а) переховування злочинця, знаряддя чи засобу вчинення злочину, сліду злочину чи предмету, здобутого злочинним шляхом; придбання чи збут такого предмету; приховування

злочину чи користування майном, здобутим злочинним шляхом;

б) неповідомлення про вчинення злочину;

в) неприпинення злочину, вчинюваного іншою особою.

2. Особи, причетні до злочину, підлягають кримінальній відповідальності лише у випадках, передбачених Особливою частиною цього Кодексу.

Розділ 2.6. МНОЖИННІСТЬ ЗЛОЧИНІВ

Стаття 2.6.1. Поняття та види множинності злочинів

1. Множинністю злочинів є вчинення особою діяння, яке відповідає кільком складам злочинів.

2. Видами множинності злочинів є:

а) сукупність злочинів;

б) рецидив злочинів.

Стаття 2.6.2. Сукупність злочинів

1. Сукупністю злочинів є вчинення особою двох або більше одиничних злочинів, за жоден з яких її не було засуджено.

2. За наявності сукупності злочинів застосовуються спеціальні правила кваліфікації (стаття 2.8.4 цього Кодексу), і спеціальні правила призначення покарання (статті 3.2.5 і 3.2.7 цього Кодексу).

Стаття 2.6.3. Рецидив злочинів

1. Рецидивом злочинів є вчинення особою нового умисного злочину до погашення або зняття судимості за умисний злочин.

2. За наявності рецидиву застосовуються спеціальні правила призначення покарання (статті 3.2.6 і 3.2.7 цього Кодексу).

Стаття 2.6.4. Одиничний злочин та його види

1. Не є множинністю злочинів ускладнений одиничний злочин, який відповідає одному складу злочину.

2. Видами ускладненого одиничного злочину є:

а) триваючий злочин – одиничний злочин, який вчиняється одним діянням, що триває безперервно упродовж певного часу;

б) продовжуваний злочин – одиничний злочин, який вчиняється кількома діяннями, об'єднаними єдиним наміром особи, які в сукупності відповідають одному складу злочину;

в) складений злочин – кілька різних актів поведінки, які у своїй сукупності утворюють одне діяння, що відповідає складу злочину.

Розділ 2.7. ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ

Стаття 2.7.1. Поняття та види обставин, що виключають протиправність діяння

1. Обставиною, що виключає протиправність діяння, є передбачена цим Розділом правомірна дія або бездіяльність, яка:

а) заподіює шкоду,

б) вчинена при використанні особою свого суб'єктивного права, виконанні юридичного обов'язку або здійсненні державно-владних повноважень, і

в) відповідає умовам, передбаченим Конституцією України, цим Розділом, іншим законом або міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

2. Шкодою у статтях цього Розділу визнається шкода правам чи правоохоронюваним інтересам особи, інтересам суспільства чи держави, або інтересам міжнародного співтовариства, за заподіяння якої передбачена кримінальна відповідальність цим Кодексом.

3. Протиправним посяганням у статтях 2.7.2, 2.7.3, 2.7.4 цього Розділу є діяння, яким заподіяна шкода чи створена реальна загроза її заподіяння.

Стаття 2.7.2. Необхідна оборона

1. Кожна особа має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути протиправного посягання або звернутися за допомогою до інших осіб чи органів влади для відвернення чи припинення такого посягання.

2. Підставою необхідної оборони є посягання, яке:

- а) становить протиправне діяння приватної чи службової особи, яка його вчиняє,
- б) загрожує негайним заподіянням істотної, значної, тяжкої або особливо тяжкої шкоди, та
- в) існує реально, а не в уяві особи, яка обороняється.

3. Оборона визнається необхідною, якщо шкода заподіяна:

- а) тому, хто посягає,
- б) з метою відвернення загрожуючого чи припинення існуючого посягання, і
- в) в обсязі, що відповідає тяжкості посягання, співвідношенню сил особи, яка посягає, та особи, яка обороняється, а також обстановці захисту.

4. Не є необхідною обороною, а становить її перевищення умисне заподіяння тому, хто посягає, смерті або тяжкої шкоди здоров'ю, що явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту.

5. Не є перевищенням необхідної оборони і не має наслідком кримінальну відповідальність, незалежно від тяжкості заподіяної шкоди, наявність хоча б однієї з обставин, за яких особа:

- а) через сильне душевне хвилювання, викликане протиправним посяганням, не могла правильно оцінити відповідність заподіяної нею шкоди тяжкості посягання, співвідношенню сил або обстановці захисту,
- б) захищається від нападу особи, яка застосовує зброю або інше знаряддя, яке використовується або обґрунтовано сприймається як зброя,
- в) захищається від нападу двох або більше осіб,
- г) відвертає протиправне вторгнення у житло чи інше володіння, або
- г) захищається від насильницького звалтування чи сексуального насильства.

Стаття 2.7.3. Використання захисного засобу, що вражає автономно

1. Захисним засобом, що вражає автономно, є тварина, пристрій, інший засіб, призначений для припинення протиправного посягання без участі особи, яка використала такий засіб.

2. Заподіяння шкоди особі, яка здійснює протиправне посягання, з використанням захисного засобу, що вражає автономно, є правомірним, якщо:

- а) такий засіб створює небезпеку заподіяння шкоди лише тому, хто посягає,
- б) особа, яка використала такий засіб, попередила сторонніх осіб про можливість його застосування, і
- в) завідомо не створювалась небезпека заподіяння смерті тому, хто посягає.

3. Не є перевищенням меж використання захисного засобу, що вражає автономно, заподіяння смерті або тяжкого тілесного ушкодження при його використанні для відвернення протиправного вторгнення у житло чи інше володіння, якщо попередньо був приведений в дію засіб захисту, призначений для відвернення проникнення сторонніх осіб або для заподіяння меншої шкоди, але який не зупинив того, хто посягає.

Стаття 2.7.4. Затримання особи, яка вчинила протиправне посягання

1. Правомірним є затримання особи, яка вчинила очевидне протиправне посягання, та вимушене заподіяння їй шкоди, якщо:

- а) метою цих дій є доставлення цієї особи органу державної влади чи органу місцевого самоврядування,
- б) особа намагається уникнути затримання та
- в) не перевищені межі заподіяння шкоди, необхідної для затримання.

2. Перевищенням меж заподіяння шкоди, необхідної для затримання, визнається умисне заподіяння особі, яка затримується, смерті або тяжкої шкоди здоров'ю, що явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці затримання.

3. Положення цієї статті не поширюються на осіб, для яких затримання є виконанням службових або професійних обов'язків.

Стаття 2.7.5. Крайня необхідність

1. Правомірним є заподіяння шкоди у стані крайньої необхідності, якщо:

- а) метою є усунення небезпеки, яка загрожує негайним заподіянням шкоди,
- б) цю небезпеку у конкретній обстановці не можна усунути іншими засобами та
- в) не перевищені межі крайньої необхідності.

2. Перевищенням меж крайньої необхідності є умисне заподіяння:

- а) шкоди, яка є більш значною, ніж відвернена, або
- б) смерті людини.

3. Особа не підлягає кримінальній відповідальності за перевищення меж крайньої необхідності, якщо через сильне душевне хвилювання, викликане небезпекою, що загрозувала, вона не могла правильно оцінити відповідність заподіяної шкоди цій небезпеці.

4. Положення цієї статті не поширюється на діяння особи, яка:

- а) зобов'язана здійснювати заходи, спрямовані на усунення небезпеки, що загрожує заподіянням шкоди, якщо ця особа свідомо ухилилася від виконання свого службового або професійного обов'язку, або
- б) свідомо створила небезпеку з метою подальшого усунення цієї ж небезпеки шляхом заподіяння шкоди.

Стаття 2.7.6. Виправданий ризик

1. Правомірним є заподіяння шкоди, якщо діяння було вчинене в умовах виправданого ризику для досягнення значної суспільної користі.

2. Ризик визнається виправданим, якщо:

- а) значної суспільної користі можна досягти в цій обстановці лише діянням, поєднаним із ризиком, і
- б) особа, яка здійснює ризиковане діяння, обґрунтовано розраховує, що вжиті нею заходи є достатніми для відвернення шкоди.

3. Ризик не визнається виправданим, якщо він завідомо для особи створює небезпеку смерті людини.

Стаття 2.7.7. Заподіяння шкоди за згодою особи

1. Правомірним є заподіяння шкоди за згодою особи, якщо:

- а) шкода заподіюється правам та інтересам, якими ця особа повноважна розпоряджатися,
- б) згода особи є добровільною і
- в) ця згода заздалегідь одержана відповідно до вимог законодавства.

2. Особою, яка повноважна розпоряджатися відповідними правами та інтересами, є дієздатна особа або законний представник недієздатної чи обмежено дієздатної особи.

3. Не визнається правомірним заподіяння смерті за згодою особи.

Стаття 2.7.8. Заподіяння шкоди під час занять спортом

1. Правомірним є заподіяння шкоди життю чи здоров'ю особи під час спортивного змагання або тренування, якщо:

- а) відповідний вид спорту у встановленому порядку визнаний в Україні,
- б) змагання, тренування є офіційно організованим,
- в) особа, якій заподіюється шкода, добровільно та заздалегідь надала згоду на зайняття цим видом спорту, і
- г) особа, яка заподіює шкоду, дотримується правил цього виду спорту.

2. Заподіяння шкоди під час зайняття спортом з порушенням положень частини 1 цієї статті тягне кримінальну відповідальність на загальних підставах, передбачених цим Кодексом.

Стаття 2.7.9. Виконання професійних або службових обов'язків

1. Правомірним є заподіяння шкоди при належному виконанні особою своїх професійних чи службових обов'язків, покладених на неї законом чи іншим нормативним актом, виданим на

виконання закону.

2. Заподіяння шкоди при неналежному виконанні особою професійних чи службових обов'язків тягне кримінальну відповідальність на загальних підставах, передбачених цим Кодексом.

Стаття 2.7.10. Виконання законного наказу або розпорядження

1. Правомірним є вимушене заподіяння шкоди при належному виконанні особою законного наказу або розпорядження.

2. Наказ або розпорядження є законними, якщо вони віддані уповноваженою особою у встановленому порядку та в межах її повноважень.

3. Не підлягає кримінальній відповідальності особа, яка відмовилася виконувати явно злочинний наказ або розпорядження. Явно злочинним є наказ чи розпорядження про вчинення діяння, яке є очевидно злочинним для особи, яка віддала наказ чи розпорядження, та для його виконавця.

4. Особа, яка виконала явно злочинний наказ або розпорядження, за шкоду, заподіяну при його виконанні, підлягає кримінальній відповідальності на загальних підставах, передбачених цим Кодексом.

5. Якщо особа не усвідомлювала і не могла усвідомлювати злочинного характеру наказу чи розпорядження, то за шкоду, заподіяну при виконанні такого наказу чи розпорядження, підлягає відповідальності тільки особа, яка віддала злочинний наказ чи розпорядження.

Стаття 2.7.11. Суперечність (колізія) обов'язків

1. Правомірним є заподіяння шкоди при суперечності (колізії) щодо виконання юридичних обов'язків, якщо:

а) ці обов'язки покладені на особу різними законами, іншими правовими актами однакової юридичної сили або різними законними наказами чи розпорядженнями і

б) заподіяна шкода є рівноцінною або менш значною у порівнянні зі шкодою, яка могла бути заподіяна при виконанні особою іншого відповідного юридичного обов'язку.

Стаття 2.7.12. Виконання спеціального завдання із запобігання чи розкриття злочинів організованої групи

1. Правомірним є вимушене заподіяння шкоди особою, яка відповідно до закону виконувала спеціальне завдання:

а) беручи участь в організованій групі з метою запобігання чи розкриття вчинюваних нею злочинів, або

б) будучи учасником зазначеної групи, який на конфіденційній основі співпрацює з органом досудового розслідування.

2. Особа, зазначена у частині 1 цієї статті, підлягає кримінальній відповідальності лише за злочин, передбачений статтею **(закінчене умисне вбивство)**, вчинене у складі організованої групи.

Стаття 2.7.13. Застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, зброї

1. Правомірним є вимушене заподіяння шкоди при застосуванні фізичного впливу, спеціальних засобів, зброї уповноваженою особою на підставах та в порядку, передбачених законом.

Стаття 2.7.14. Помилка щодо обставини, яка виключає протиправність діяння

1. Помилка щодо обставини, яка виключає протиправність діяння, має місце за сукупності таких умов:

а) підстава для правомірного заподіяння шкоди відсутня,

б) особа неправильно оцінює обстановку, що склалася, і

в) особа припускає наявність підстави для заподіяння шкоди.

2. Помилка щодо обставин, які виключають протиправність діяння, передбачених статтями 2.7.2, 2.7.4, 2.7.5 і 2.7.6 цього Кодексу, є вибачальною, якщо:

а) обстановка, що склалася, дає особі достатні підстави вважати, що має місце реальна підстава для заподіяння шкоди і

б) ця особа не усвідомлює та не здатна усвідомлювати помилковості свого припущення.

3. У випадках, передбачених частиною 2 цієї статті, застосовуються положення статей 2.7.1–2.7.13. цього Розділу.

4. Помилка щодо обставини, яка виключає протиправність діяння, є не вибачальною, якщо:

- а) обстановка, що склалася, не дає особі достатні підстави вважати, що має місце реальна підстава для заподіяння шкоди і

б) ця особа не усвідомлює, хоча повинна і може усвідомлювати помилковість свого припущення.

5. У випадках, передбачених частиною 4 цієї статті, особа підлягає кримінальній відповідальності за шкоду, заподіяну через необережність.

Розділ 2.8. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ

Стаття 2.8.1. Поняття кримінально-правової кваліфікації

1. Кримінально-правова кваліфікація (далі – кваліфікація) – це визначення статей Загальної та Особливої частин цього Кодексу, які передбачають вчинене діяння.

2. Кожний злочин підлягає самостійній кваліфікації з урахуванням положень цього Розділу.

Стаття 2.8.2. Формула кваліфікації

1. Формула кваліфікації – це зазначення у процесуальному акті статті, її частини, пункту (далі у цьому Розділі – стаття) цього Кодексу, які передбачають вчинене діяння та визначають його як злочин або діяння, яке не є злочином.

2. При викладенні формули кваліфікації щодо кожного злочину спочатку вказується стаття Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає вчинений злочин, а (у разі встановлення) також (через дефіс):

а) пункт статті відповідного розділу Особливої частини, який передбачає обставину, яка змінює тяжкість злочину;

б) пункт статті 2.1.6, 2.1.8–2.1.10 цього Кодексу, який передбачає обставину, яка змінює тяжкість злочину;

в) стаття 2.5.2 (готування до злочину) або 2.5.3 цього Кодексу (замах на злочин);

г) відповідна частина статті 2.4.2 (вид співучасника) або 2.4.4 цього Кодексу (форма співучасті).

3. Формула кваліфікації діяння, яке не є злочином, складається із зазначення статті Загальної частини цього Кодексу, яка визначає це діяння як таке, що не є злочином.

Стаття 2.8.3. Обґрунтування кваліфікації

1. Обґрунтування кваліфікації злочину здійснюється у відповідному процесуальному акті та полягає у встановленні відповідності між фактичними ознаками вчиненого діяння та:

а) обов'язковими ознаками складу злочину, передбаченого відповідною статтею Особливої частини цього Кодексу, а також

б) конкретною обставиною, яка змінює тяжкість злочину, або

в) обставинами, які вказують на те, що здійснення злочину перервано на стадії готування або замаху, або

г) обставинами, які вказують на те, що особа є співучасником злочину.

2. Якщо у статті цього Кодексу міститься посилання на нормативно-правовий акт, порушення положень якого є ознакою складу відповідного злочину, то при обґрунтуванні кваліфікації злочину обов'язково зазначаються повна назва такого акту та його структурні частини (стаття, частина, пункт, параграф, абзац).

3. Кваліфікація здійснюється за статтями цього Кодексу, чинними на час вчинення злочину. Якщо застосовується редакція статті цього Кодексу, що має зворотну дію у часі, то при обґрунтуванні кваліфікації вказується закон України, яким встановлена відповідна редакція статті.

4. Обґрунтування кваліфікації діяння як такого, що не є злочином, полягає у встановленні відповідності фактичних ознак вчиненого діяння ознакам статті цього Кодексу, яка передбачає обставину, що виключає протиправність діяння.

Стаття 2.8.4. Кваліфікація сукупності злочинів

1. Кожен із злочинів, який утворює сукупність, кваліфікується окремо.
2. Злочини, вчинені одним чи кількома діяннями, якими заподіяна шкода двом або більше потерпілим, кваліфікуються окремо щодо кожного з потерпілих з урахуванням шкоди, заподіяної кожному з них.

Стаття 2.8.5. Кваліфікація сукупності злочину і проступку

1. Вчинення однією особою злочину, передбаченого цим Кодексом, і проступку, передбаченого Кодексом України про проступки (сукупність злочину та проступку), кваліфікується за відповідними статтями цього Кодексу та Кодексу України про проступки.

Стаття 2.8.6. Кваліфікація злочину у разі конкуренції частини та цілого

1. Злочин, передбачений двома статтями цього Кодексу, одна з яких містить усі ознаки складу цього злочину, а інша – лише частину таких ознак, кваліфікується за статтею, яка містить усі ознаки складу злочину (злочин в цілому).

Стаття 2.8.7. Кваліфікація злочину у разі конкуренції статей, які передбачають спеціальний та загальний склади злочину

1. Спеціальним є склад злочину, який включає ознаки загального складу, передбаченого певною статтею Особливої частини цього Кодексу, та додаткові ознаки складу злочину, які передбачені статтею Загальної чи Особливої частини цього Кодексу про такий спеціальний склад злочину.
2. Якщо при кваліфікації злочину встановлено конкуренцію статей цього Кодексу про спеціальний і загальний склади злочину, то застосовується стаття про спеціальний склад злочину.
3. Якщо злочин передбачений одночасно кількома статтями цього Кодексу про спеціальні склади злочину, то діяння кваліфікується за тією з них, яка містить найбільшу кількість додаткових ознак складу вчиненого злочину.

Стаття 2.8.8. Кваліфікація готування до злочину

1. Готування до злочину кваліфікується за статтею Особливої частини цього Кодексу, що передбачає закінчений злочин, з посиланням на частину 1 статті 2.4.2 цього Кодексу.
2. Якщо готування до злочину становить собою інший злочин, передбачений окремою статтею цього Кодексу, скоєне кваліфікується за статтями, які передбачають готування до злочину та вчинення закінченого злочину.
3. Якщо готування до злочину, відповідно до частини 2 статті 2.4.2 цього Кодексу не є кримінально караним, але полягає у вчиненні діяння, яке становить закінчений умисний злочин, то скоєне кваліфікується за статтею цього Кодексу, яка передбачає такий закінчений злочин.
4. Як готування до злочину також кваліфікується співучасть, що не відбулася:
 - а) невдала спроба підшукати співучасника,
 - б) недосягнення змови на вчинення злочину,
 - в) неспроможність співучасника виконати дії, обумовлені змовою, або
 - г) відмова співучасника від участі в злочині до початку виконання об'єктивної сторони злочину.

Стаття 2.8.9. Кваліфікація замаху на злочин

1. Замах на злочин кваліфікується за статтею Особливої частини цього Кодексу, що передбачає закінчений злочин, з посиланням на статтю 2.4.3 цього Кодексу.
2. Як замах на злочин також кваліфікується:
 - а) посягання на неналежного потерпілого чи неналежний предмет злочину;
 - б) посягання з відсутніми, непридатними або недостатніми знаряддями чи засобами вчинення злочину.

Стаття 2.8.10. Кваліфікація добровільної відмови від доведення злочину до кінця

1. Добровільна відмова від доведення злочину до кінця кваліфікується з посиланням на:

- а) статтю 2.4.4 або 2.4.5 цього Кодексу, яка передбачає встановлений вид добровільної відмови,
- б) частину 1 статті 2.4.2 або частину 1 статті 2.4.3 цього Кодексу,
- в) статтю Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає злочин, щодо доведення якого до кінця відбулася добровільна відмова, та
- г) за наявності відповідних обставин, які змінюють тяжкість злочину,— статті 2.1.6, 2.1.8–2.1.10, а також статті [REDACTED] цього Кодексу.

2. Обґрунтування кваліфікації добровільної відмови від доведення злочину до кінця полягає у встановленні відповідності між фактичними ознаками готування до відповідного злочину чи замаху на нього та ознаками добровільної відмови, передбаченими у статті 2.4.4 або 2.4.5 цього Кодексу.

Стаття 2.8.11. Кваліфікація злочину, вчиненого у співучасті

1. Злочин, вчинений у співучасті, кваліфікується окремо щодо кожного співучасника з посиланням на:

- а) частини 2–5 статті 2.5.2 цього Кодексу, яка передбачає вид співучасника,
- б) частину 2 або 3 статті 2.5.4 цього Кодексу, яка передбачає форму співучасті,
- в) статтю Особливої частини цього Кодексу, яка передбачає злочин, вчинений у співучасті, та
- г) за наявності відповідних обставин, які змінюють тяжкість злочину,— статті 2.1.6, 2.1.8–2.1.10, а також статті [REDACTED] цього Кодексу.

2. Ознаки об'єкта, об'єктивної сторони та суб'єктивної сторони складу злочину, вчиненого у співучасті, включаючи обставини, які змінюють тяжкість злочину (статті 2.1.6–2.1.8, 2.1.11, а також статті [REDACTED] Особливої частини цього Кодексу), враховуються при кваліфікації діяння кожного співучасника.

3. Ознаки суб'єкта злочину, вчиненого у співучасті, включаючи обставини, які змінюють тяжкість злочину (статті 2.1.6, 2.1.8–2.1.10, а також статті [REDACTED] Особливої частини цього Кодексу), враховуються при кваліфікації діяння лише особи, яка має такі ознаки.

4. Злочин, вчинений у складі простої групи співучасником, який виконує одночасно кілька ролей, кваліфікується за статтею Особливої частини цього Кодексу про злочин, вчинений виконавцем, з посиланням на кожну з частин 2, 3, 4 або 5 статті 2.5.2 цього Кодексу, яка передбачає відповідний вид співучасника.

Книга 3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ

Розділ 3.1. ПОКАРАННЯ

Стаття 3.1.1. Поняття покарання та його мета

1. Покаранням є примусове обмеження у реалізації прав чи свобод людини, що застосовується на підставі цього Кодексу до особи, засудженої обвинувальним вироком суду за вчинення злочину.

2. Покарання має на меті забезпечення суспільства шляхом утвердження справедливості, запобігання вчиненню злочинів і спонукання особи до правослухняної поведінки.

Стаття 3.1.2. Види покарань

1. За вчинення злочину встановлюються і можуть застосовуватися як основні такі види покарань:

- а) штраф;
- б) ув'язнення на певний строк;
- в) довічне ув'язнення.

2. Штраф може призначатися разом з ув'язненням на певний строк як додаткове покарання.

Стаття 3.1.3. Штраф

1. Штраф полягає у грошовому стягненні з особи на користь Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим.
2. Штраф як основне покарання за злочини 1–3 ступенів встановлюється в розмірах, визначених у статті 3.1.7 цього Кодексу.
3. Штраф як основне покарання не застосовується у випадках:
 - а) засудження за ухилення від сплати штрафу,
 - б) засудження за злочини, пов'язані із сімейним насильством, або
 - в) якщо засуджена особа не має доходу або майна, достатніх для сплати штрафу, чи його стягнення поставить таку особу у стан крайньої нужди.
4. Штраф як додаткове покарання призначається у розмірі за злочини:
 - а) 1 ступеня – від 100 до 500 розрахункових одиниць;
 - б) 2 ступеня – від 500 до 1000 розрахункових одиниць;
 - в) 3 ступеня – від 1000 до 1500 розрахункових одиниць;
 - г) 4 ступеня – від 1500 до 2000 розрахункових одиниць;
 - г) 5 ступеня – від 2000 до 2500 розрахункових одиниць;
 - д) 6 ступеня – від 2500 до 3000 розрахункових одиниць;
 - е) 7 ступеня – від 3000 до 3500 розрахункових одиниць;
 - е) 8 ступеня – від 3500 до 4000 розрахункових одиниць;
 - ж) 9 ступеня – від 4000 до 5000 розрахункових одиниць.
5. Штраф як додаткове покарання призначається лише у разі вчинення:
 - а) злочину, наслідком якого є отримання незаконного доходу або неправомірна несплата належного,
 - б) корупційного злочину, або
 - в) умисного злочину, яким спричинено значну або тяжку майнову шкоду.

Стаття 3.1.4. Порядок сплати штрафу і наслідки його несплати

1. Штраф сплачується протягом 60 днів з дня набрання вироком законної сили, крім випадків, передбачених частиною 2 цієї статті.
2. З урахуванням майнового стану засудженого суд у вирокі може прийняти рішення про:
 - а) сплату штрафу частинами на строк до п'яти років, з визначенням розмірів платежів та періодичності (не рідше ніж один раз на 60 днів), або
 - б) відстрочення його сплати на строк до одного року.
3. У разі призначення штрафу як основного покарання суд у вирокі одночасно визначає строк ув'язнення, на який буде замінено штраф у випадку його несплати, пропорційно несплаченому розміру штрафу, який визначається за правилами заміни покарань (стаття 3.2.8 цього Кодексу).

Стаття 3.1.5. Ув'язнення на певний строк

1. Ув'язнення на певний строк полягає в строковій ізоляції засудженого від суспільства та його ресоціалізації в пенітенціарній установі.
2. Ув'язнення на певний строк встановлюється на строк від трьох місяців до тридцяти років.
3. Ув'язнення на певний строк призначається:
 - а) на строк до одного року – у місяцях;
 - б) на строк від одного року до десяти років – у роках або роках і місяцях;
 - в) на строк понад десять років – у роках.

Стаття 3.1.6. Довічне ув'язнення

1. Довічне ув'язнення полягає в безстроковій ізоляції засудженого від суспільства та його ресоціалізації в пенітенціарній установі.
2. Довічне ув'язнення встановлюється і призначається лише за злочини 8 або 9 ступенів.
3. Довічне ув'язнення не може бути призначене особі, яка:
 - а) була вагітною на час вчинення злочину,
 - б) вчинила злочин у віці до 21 року або
 - в) досягла 70 років на час ухвалення вироку.

Стаття 3.1.7. Санкції

1. Покарання призначається в межах таких санкцій:

Ступінь тяжкості злочину	Санкція
Злочин 1 ступеня	штраф у розмірі від 250 до 1000 розрахункових одиниць або ув'язнення на строк від трьох місяців до двох років.
Злочин 2 ступеня	штраф у розмірі від 1000 до 2000 розрахункових одиниць або ув'язнення на строк від двох до трьох років.
Злочин 3 ступеня	штраф у розмірі від 2000 до 3000 розрахункових одиниць або ув'язнення на строк від трьох до чотирьох років.
Злочин 4 ступеня	ув'язнення на строк від чотирьох до шести років.
Злочин 5 ступеня	ув'язнення на строк від шести до восьми років.
Злочин 6 ступеня	ув'язнення на строк від восьми до десяти років.
Злочин 7 ступеня	ув'язнення на строк на строк від десяти до п'ятнадцяти років.
Злочин 8 ступеня	ув'язнення на строк від п'ятнадцяти до двадцяти років або довічне ув'язнення.
Злочин 9 ступеня	ув'язнення на строк від двадцяти до тридцяти років або довічне ув'язнення.

Розділ 3.2. ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ

Стаття 3.2.1. Загальні правила призначення покарання

1. Суд призначає покарання, яке за видом і розміром є необхідним та достатнім для досягнення його мети (стаття 3.1.1 цього Кодексу). Більш сувора міра покарання призначається лише у разі, якщо менш сувора міра покарання є недостатньою для досягнення цієї мети.

2. Суд призначає покарання у межах санкції, встановленої статтею 3.1.7 цього Кодексу за злочин відповідного ступеня, та з урахуванням:

- а) положень статей 3.2.3, 3.2.4 цього Кодексу,
- б) індивідуального ступеня тяжкості вчиненого злочину,
- в) відомостей про особу винного,
- г) обставин, які пом'якшують покарання (стаття 3.2.2 цього Кодексу),
- г) ризиків вчинення нового злочину та інших висновків досудової доповіді органу пробації,
- д) положень статей 3.2.5 і 3.2.6 цього Кодексу та
- е) інших положень Загальної частини цього Кодексу.

Стаття 3.2.2. Обставини, які пом'якшують покарання

1. Обставинами, які пом'якшують покарання, визнаються:

- а) добровільне зізнання особи органу державної влади чи органу місцевого самоврядування про вчинений злочин;
- б) сприяння розкриттю та розслідуванню злочину;
- в) розкаяння у вчиненому злочині;
- г) надання допомоги потерпілому після вчинення злочину;
- г) добровільна реституція та компенсація;
- д) вчинення злочину жінкою в стані вагітності;
- е) вчинення злочину обмежено осудною особою;
- є) вчинення злочину внаслідок збігу тяжких особистих, сімейних чи інших обставин;
- ж) вчинення злочину через матеріальну, службову чи іншу залежність.

2. Суд може визнати обставиною, яка пом'якшує покарання, й іншу обставину, не зазначену в частині 1 цієї статті, крім обставин, які знижують тяжкість злочину (стаття 2.1.8 і статті _____ Особливої частини цього Кодексу).

Стаття 3.2.3. Призначення покарання за незакінчений злочин

1. При призначенні покарання за незакінчений злочин суд враховує ступінь здійснення злочинного наміру та причини, внаслідок яких злочин не було доведено до кінця.

2. Покарання призначається:

а) за готування до злочинів 5–9 ступеня тяжкості – у межах санкції за злочин, який є на два ступеня менш тяжким;

б) за замах на злочин 2–9 ступеня тяжкості – у межах санкції за злочин, який є на один ступінь менш тяжким;

в) за замах на злочин 1 ступеня тяжкості – ув'язнення на строк від трьох до шести місяців або штраф у розмірі від 250 до 300 розрахункових одиниць.

3. За готування до злочину або замах на злочин 9 ступеня тяжкості довічне ув'язнення не призначається.

Стаття 3.2.4. Призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті

1. При призначенні покарання співучасникам злочину суд враховує характер та ступінь участі кожного з них у вчиненні злочину.

Стаття 3.2.5. Призначення покарання за сукупністю злочинів

1. При сукупності злочинів суд:

а) призначає покарання за кожний злочин окремо,

б) складає покарання, призначені за кожний злочин, крім випадків, передбачених частинами 4 і 5 цієї статті, і

в) визначає остаточне покарання з урахуванням обмежень, передбачених частиною 2 цієї статті.

2. Остаточне покарання у виді ув'язнення на певний строк не може перевищувати, якщо до сукупності входить (входять):

а) лише злочини невеликої тяжкості – 5 років;

б) хоча б один злочин середньої тяжкості, за відсутності тяжкого або особливо тяжкого злочину, – 10 років;

в) хоча б один тяжкий злочин, за відсутності особливо тяжкого злочину, – 15 років;

г) хоча б один особливо тяжкий злочин – 30 років.

3. При складанні основних покарань у виді штрафу остаточне покарання не може перевищувати трикратного розміру штрафу, передбаченого за більш тяжкий злочин із тих, що утворюють сукупність злочинів.

4. Якщо особа вчинила одне діяння, яке кваліфікується за двома або більше статтями Особливої частини цього Кодексу, то остаточне покарання призначається шляхом поглинення менш суворого покарання більш суворим.

5. Якщо хоча б за один із злочинів призначено довічне ув'язнення, то остаточне покарання призначається шляхом поглинення будь-яких покарань довічним ув'язненням.

6. Якщо після набрання законної сили вироком буде встановлено, що засуджений винен ще і в іншому злочині, вчиненому до набрання законної сили цим вироком, суд:

а) призначає покарання за вказаний інший злочин, вчинений до набрання законної сили вироком суду,

б) визначає остаточне покарання за правилами, передбаченими частинами 1–5 цієї статті,

в) зараховує у строк покарання, визначеного за сукупністю злочинів, покарання, відбуте за попереднім вироком і

г) визначає покарання, яке підлягає відбуванню.

Стаття 3.2.6. Призначення покарання за сукупністю вироків

1. Якщо засуджений після набрання вироком законної сили, але до повного відбуття покарання вчинив новий злочин, суд до покарання, призначеного за новим вироком, приєднує невідбуту частину покарання за попереднім вироком, крім випадків, передбачених частинами 3, 4 і 5 цієї статті.

2. При складанні покарань у виді ув'язнення на певний строк загальний строк покарання, остаточно призначеного за сукупністю вироків, не може перевищувати, якщо до сукупності входить (входять):

а) лише злочини невеликої тяжкості – 5 років;

б) хоча б один злочин середньої тяжкості, за відсутності тяжкого або особливо тяжкого злочину, – 10 років;

- в) хоча б один тяжкий злочин, за відсутності особливо тяжкого злочину, – 15 років;
- г) хоча б один особливо тяжкий злочин – 30 років.

3. Якщо хоча б одним із вироків призначене довічне ув'язнення, то остаточне покарання призначається шляхом поглинення будь-яких покарань довічним ув'язненням.

4. При вчиненні нового необережного злочину або умисного злочину невеликої чи середньої тяжкості особою, якій було відстрочено виконання покарання з пробацією, суд частково або повністю приєднує невідбуту частину покарання за попереднім вироком, з урахуванням:

- а) стану виконання засудженим покладених на нього обов'язків,
- б) виконання додаткового покарання у виді штрафу, і
- в) висновків досудової доповіді органів пробації.

5. При вчиненні нового необережного злочину або умисного злочину невеликої чи середньої тяжкості особою, яка була звільнена від відбування покарання у виді довічного ув'язнення з пробацією, суд до покарання, призначеного за новим вироком, приєднує покарання у виді ув'язнення строком на десять років.

6. Якщо засуджений після набрання вироком законної сили, але до повного відбуття покарання вчинив два або більше злочини, суд призначає покарання за ці злочини відповідно до статті 3.2.5 цього Кодексу, а потім призначає покарання за сукупністю вироків.

Стаття 3.2.7. Правила призначення за сукупністю злочинів та сукупністю вироків різних видів покарань

1. Покарання у виді штрафу та ув'язнення на певний строк при призначенні їх за сукупністю злочинів і за сукупністю вироків виконуються самостійно.

Стаття 3.2.8. Правила зарахування строку попереднього ув'язнення та заміни покарань

1. Попереднє ув'язнення зараховується судом у строк покарання у разі засудження до ув'язнення на певний строк або довічного ув'язнення з розрахунку день за день.

2. Попереднє ув'язнення зараховується судом у строк покарання у разі засудження до штрафу з розрахунку один день попереднього ув'язнення за три розрахункових одиниці.

3. Несплатений штраф суд замінює ув'язненням на певний строк із розрахунку один день ув'язнення за три розрахункові одиниці несплаченого штрафу, але не більше ніж максимальний строк ув'язнення за злочин відповідного ступеня.

Стаття 3.2.9. Призначення покарання за угодою про примирення або про співпрацю

1. При призначенні покарання за угодою про примирення з потерпілим або угодою про визнання вини суд, перевіrivши відповідність положень такої угоди вимогам цього Кодексу, призначає покарання, узгоджене сторонами угоди, яке може:

- а) дорівнювати нижній межі покарання за цей злочин,
- б) бути призначене у межах санкції за злочин, який є на один чи два ступеня менш тяжким, або
- в) передбачати застосування пробації.

Стаття 3.2.10. Перегляд призначеного покарання

1. Суд переглядає раніше призначене покарання із урахуванням закону, яким скасовано злочинність діяння або пом'якшене покарання, якщо:

- а) покарання було призначено за сукупністю злочинів чи сукупністю вироків і злочинність хоча б одного із діянь новим законом не скасована, або
- б) новим законом пом'якшене покарання хоча б за один злочин.

Стаття 3.2.11. Відстрочення виконання призначеного покарання

1. При призначенні за один злочин або за сукупністю злочинів покарання у виді ув'язнення на строк, який не перевищує вісім років, суд, за згодою засудженої особи, повинен розглянути питання про можливість відстрочення виконання вироку з пробацією та зі штрафом у розмірі, передбаченому частиною 4 статті 3.1.3 цього Кодексу.

2. Незастосування штрафу у випадку, передбаченому частиною 1 цієї статті, можливе лише за наявності не менш ніж двох обставин, які пом'якшують покарання (стаття 3.2.2 цього Кодексу).

Розділ 3.3. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ

Стаття 3.3.1. Непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення злочину

1. Не призначається покарання особі, яка вперше вчинила злочин невеликої тяжкості, якщо вона:

- а) щиро покаялася,
- б) добровільно здійснила реституцію або компенсацію і
- в) примирилася з потерпілим.

2. Не призначається покарання особі, яка вперше вчинила злочин невеликої тяжкості, якщо вона:

- а) щиро покаялася,
- б) сприяла розкриттю злочину та отриманню доказів його вчинення і
- в) добровільно здійснила компенсацію шкоди, завданої територіальній громаді або державі.

3. Не призначається покарання особі, яка вперше вчинила злочин, передбачений статтею **110-2, 111, 114, 258, 258-5** цього Кодексу, та яка:

- а) добровільно повідомила про вчинення злочину орган досудового розслідування або прокурора,
- б) щиро покаялася і
- в) до повідомлення їй про підозру сприяла розкриттю злочину та отриманню доказів його вчинення, у результаті чого було відвернено настання шкоди від злочину.

4. Не призначається покарання особі (крім організатора), яка вперше вчинила злочин, передбачений статтею **255, 258-3, 260** цього Кодексу, та яка:

- а) добровільно вийшла з незаконної групи (організації, формування),
- б) добровільно повідомила про створення незаконної групи (організації, формування) орган досудового розслідування або прокурора,
- в) щиро покаялася і
- г) до повідомлення їй про підозру сприяла розкриттю злочину та отриманню доказів його вчинення.

5. Не призначається покарання особі, яка вперше вчинила злочин, передбачений статтею **199, 204, 216, 224, 227, 263, 263-1, 265, 265-1, 267-1, 268, 307, 309, 311, 321, 321-1** цього Кодексу (за винятком збуту предметів, поведження з якими є злочинними), без обставин, які підвищують тяжкість злочину, та яка:

- а) добровільно повідомила про вчинення злочину орган правопорядку,
- б) щиро покаялася,
- в) добровільно видала органу правопорядку предмет, щодо якого вона здійснювала незаконні дії і
- г) вказала джерело його набуття та іншим чином сприяла розкриттю злочину і отриманню доказів його вчинення.

6. Не призначається покарання особі, яка вперше вчинила злочин, передбачений статтею **185, 186, 190, 191, 194, 194-1, 289, 297** цього Кодексу, без обставин, які підвищують тяжкість злочину, та яка:

- а) щиро покаялася і
- б) до повідомлення їй про підозру добровільно здійснила реституцію та компенсацію шкоди у двократному розмірі.

7. Не призначається покарання особі, яка вперше вчинила злочин, передбачений статтею **164, 165, 175, 212, 212-1** цього Кодексу, та яка:

- а) щиро покаялася,
- б) до повідомлення їй про підозру сплатила відповідні платежі у двократному розмірі, а також передбачені законом або договором фінансові санкції, неустойку (штраф, пеню).

8. Не призначається покарання особі, яка вперше вчинила злочин, передбачений статтею **335, 336, 336-1, 337, 389, 389-1, 389-2, 390, 390-1, 409** цього Кодексу, без обставин, які підвищують

тяжкість злочину, та яка:

- а) добровільно повідомила про вчинення злочину орган правопорядку,
- б) щиро покаялася і
- в) до повідомлення їй про підозру розпочала виконувати обов'язок, встановлений законом або угодою.

9. Не признається покарання особі, яка вперше вчинила злочин, передбачений статтею **354, 368, 368-3, 368-4, 369-2** цього Кодексу, без обставин, які підвищують тяжкість злочину, якщо після пропозиції чи надання неправомірної вигоди вона – до отримання з інших джерел інформації про цей злочин органом досудового розслідування чи прокурором:

- а) добровільно заявила про те, що сталося, органу досудового розслідування чи прокурору,
- б) щиро покаялася;
- в) сприяла розкриттю злочину та отриманню доказів його вчинення щодо особи, яка одержала неправомірну вигоду або прийняла її пропозицію чи обіцянку.

Положення частини 9 цієї статті не застосовується у разі, якщо пропозиція, обіцянка чи надання неправомірної вигоди були вчинені по відношенню до осіб, визначених у **частині 4 статті 18** цього Кодексу.

10. Не признається покарання особі, яка вперше вчинила злочин, передбачений **ч. 4 ст. 447** цього Кодексу, без обставин, які підвищують тяжкість злочину, та яка:

- а) добровільно припинила участь у збройному конфлікті, воєнних або насильницьких діях,
- б) повідомила про свою участь у конфлікті, воєнних або насильницьких діях органу досудового розслідування чи прокурора,
- в) щиро покаялася і
- г) до повідомлення їй про підозру сприяла розкриттю злочину та отриманню доказів його вчинення.

11. Вирішення питання про непризначення покарання у зв'язку з позитивною поведінкою особи після вчинення злочину, у випадках, передбачених частиною 1 цієї статті, здійснюється на підставі угоди про примирення, а у випадках, передбачених частинами 2–10 цієї статті – на підставі угоди про визнання винуватості.

Стаття 3.3.2. Непризначення покарання у зв'язку із закінченням строків давності

1. Не признається покарання особі, якщо з часу вчинення нею злочину (його закінчення або припинення) і до дня набрання обвинувальним вироком законної сили минули такі строки:

- а) чотири роки – у разі вчинення злочину 1 або 2 ступеня;
- б) шість років – у разі вчинення злочину 3 або 4 ступеня;
- в) вісім років – у разі вчинення злочину 5 ступеня;
- г) десять років – у разі вчинення злочину 6 ступеня;
- г) п'ятнадцять років – у разі вчинення злочину 7 ступеня.

2. Давність не застосовується у разі вчинення злочину 8 або 9 ступеня.

3. Перебіг давності у випадках, передбачених частиною 1 цієї статті, зупиняється, якщо особа, якій оголошено про підозру у вчиненні злочину, ухилилася від досудового розслідування або суду. У цьому разі перебіг давності відновлюється з дня з'явлення особи до органу правопорядку або її затримання, але покарання не признається, якщо з часу вчинення злочину минуло 15 років.

4. Перебіг давності у випадках, передбачених частиною 1 цієї статті, зупиняється, якщо особі не оголошено про підозру у вчиненні злочину через службове зловживання працівників органів досудового розслідування. У цьому разі перебіг давності відновлюється з дня набрання законної сили вироком суду щодо зазначеного зловживання.

5. Перебіг давності переривається, якщо до закінчення зазначених у частинах 1 та 3 цієї статті строків особа вчинила новий злочин. У цьому разі обчислення строку давності починається з часу вчинення нового злочину, а строки давності обчислюються окремо за кожний новий злочин.

Стаття 3.3.3. Невиконання призначеного ув'язнення на певний строк під умовою

1. Особі, щодо якої не встановлено високого ризику вчинення нового злочину, за її згодою, суд з урахуванням можливості досягнення мети покарання без його відбування, може за вчинення

злочину (злочинів):

а) 1–5 ступенів, якщо особі призначено ув'язнення на строк не більше 6 років, – не виконувати призначене покарання під умовою;

б) 1–6 ступенів, якщо сторонами угоди узгоджено ув'язнення на строк не більше 8 років, а також 7 ступеня, не пов'язаного із застосуванням насильства, якщо сторонами угоди узгоджено ув'язнення на строк не більше 10 років, – затвердити угоду про примирення з потерпілим або про визнання винуватості, якщо сторонами угоди узгоджено невиконання призначеного покарання під умовою.

2. Щодо особи, стосовно якої не виконується призначене покарання під умовою, застосовується пробація на строк, встановлений статтею 3.4.4 цього Кодексу.

3. Покарання не звертається до виконання, якщо особа під час пробації виконала пробаційні обов'язки, засоби безпеки та не вчинила злочин або проступок.

4. У випадках, передбачених частиною 1 цієї статті, індивідуального ступеня тяжкості вчиненого злочину, особи засудженого, встановлення високого ризику вчинення нею нового злочину та інших висновків досудової доповіді органу пробації, суд може застосувати пробаційний арешт.

5. Невиконання призначеного ув'язнення на певний строк під умовою не застосовується щодо особи, яка вчинила новий умисний злочин під час виконання засобів пробації.

Стаття 3.3.4. Невиконання призначеного покарання у зв'язку із закінченням строків давності його виконання

1. Призначене покарання не виконується, якщо з часу набрання обвинувальним вироком законної сили його не звернено до виконання у строки, передбачені частиною 1 статті 3.3.2 цього Кодексу.

2. Давність не застосовується у разі засудження за злочин 8 або 9 ступеня.

3. До строку давності не зараховується строк, протягом якого покарання не відбувалося у зв'язку із його:

а) невиконанням (стаття 3.3.3 цього Кодексу),

б) відстроченням (статті 3.2.10, 3.3.6, 3.3.7 цього Кодексу) або

в) зупиненням (статті 3.3.8, 3.3.9 цього Кодексу).

4. Перебіг давності у випадках, передбачених частиною 1 цієї статті, зупиняється, якщо засуджена особа ухиляється від покарання. У цьому разі перебіг давності відновлюється з дня з'явлення засудженого для відбування покарання або з дня його затримання, але покарання не призначається, якщо з часу набрання вироком законної сили минуло 15 років.

5. Перебіг давності у випадках, передбачених частиною 1 цієї статті, зупиняється, якщо вирок не звернено до виконання через службове зловживання осіб, уповноважених на його виконання. У цьому разі перебіг давності відновлюється з дня звернення вироку суду до виконання.

6. Перебіг давності переривається, якщо до закінчення строків, зазначених у частині 1 цієї статті, засуджений вчинить новий злочин. У цьому разі обчислення строку давності виконання покарання починається з часу вчинення нового злочину.

Стаття 3.3.5. Невиконання призначеного покарання за діяння, злочинність якого скасована

1. Покарання, призначене особі за діяння, злочинність якого скасована законом (частина 2 статті 1.4.2 цього Кодексу), не звертається до виконання.

2. Виконання покарання щодо особи, засудженої за діяння, злочинність якого скасована законом, припиняється.

Стаття 3.3.6. Відстрочення виконання призначеного покарання у зв'язку з хворобою

1. Судом відстрочується виконання призначеного покарання особі, яка хворіє на тяжку хворобу, що заподіює їй фізичні страждання та перешкоджає відбуванню покарання.

2. Судом відстрочується виконання призначеного покарання особі, якщо наявний у неї психічний розлад перешкоджає відбуванню покарання. До такої особи за рішенням суду застосовується примусова психіатрична допомога.

3. У разі зникнення підстав для відстрочення виконання призначеного покарання,

зазначених у частинах 1 та 2 цієї статті, щодо особи виконується призначене покарання.

Стаття 3.3.7. Відстрочення виконання призначеного покарання у зв'язку з особливою обставиною

1. Особі, яка вчинила злочин невеликої або середньої тяжкості, може бути відстрочено виконання призначеного судом покарання у виді ув'язнення на певний строк, якщо:

а) виникла особлива обставина (воєнні дії, збройний конфлікт, надзвичайна ситуація природного чи техногенного характеру, смерть або тяжка хвороба члена сім'ї),

б) ця обставина загрожує серйозним порушенням прав, свобод чи законних інтересів засудженої особи або члена її сім'ї та

в) для відвернення такої загрози чи зменшення її наслідків потрібна тривала (понад один місяць) участь засудженої особи.

2. Виконання покарання може бути відстрочено на строк існування підстави, передбаченої частиною 1 цієї статті, але не більше ніж на один рік.

3. У разі відстрочення покарання у зв'язку з особливою обставиною щодо особи застосовується пробація.

4. Якщо особа не вживає заходів для відвернення загрози серйозним порушенням прав, свобод чи законних інтересів засудженої особи або члена її сім'ї, чи зменшення її наслідків, суд за поданням уповноваженого органу з питань пробації достроково направляє її для виконання призначеного покарання.

5. Строк, протягом якого особі відстрочено покарання, не зараховується до строку призначеного ув'язнення.

Стаття 3.3.8. Зупинення виконання ув'язнення на певний строк під умовою

1. Щодо особи, яка відбуває ув'язнення на певний строк та вжила всіх можливих заходів для реституції чи компенсації і щодо якої встановлено низький ризик вчинення нового злочину, суд за її згодою зупиняє виконання невідбутої частини покарання після фактичного відбуття:

а) половини строку ув'язнення, призначеного за злочин невеликої чи середньої тяжкості або за необережний тяжкий злочин, але не менше одного року ув'язнення;

б) двох третин строку ув'язнення, призначеного за умисний тяжкий злочин;

в) трьох чвертей строку ув'язнення, призначеного за особливо тяжкий злочин або злочин, вчинений під час пробації.

2. Якщо особа відбуває ув'язнення на певний строк, призначене за сукупністю злочинів чи сукупністю вироків, строк фактично відбутого особою покарання визначається виходячи зі встановленого в частині 1 цієї статті строку ув'язнення, призначеного за більш тяжкий злочин.

3. У разі зупинення виконання невідбутої частини ув'язнення на певний строк до засудженої особи застосовується пробація на строк, встановлений статтею 3.4.4 цього Кодексу, а також можуть бути призначені засоби безпеки.

4. Невідбута частина ув'язнення на певний строк звертається до виконання у випадках, передбачених частинами 3, 4 і 5 статті 3.4.9 цього Кодексу.

Стаття 3.3.9. Зупинення виконання довічного ув'язнення під умовою

1. Щодо особи, яка відбуває довічне ув'язнення, здатна інтегруватися в суспільство, вжила всіх можливих заходів для реституції чи компенсації та щодо якої встановлено низький ризик вчинення нового злочину, суд за її згодою може зупинити виконання цього покарання після відбуття нею двадцяти п'яти років ув'язнення.

2. У разі зупинення виконання довічного ув'язнення до засудженої особи застосовується пробація на строк, встановлений статтею 3.4.4 цього Кодексу, а також можуть бути призначені засоби безпеки.

3. Довічне ув'язнення звертається до виконання у випадках, передбачених частинами 3, 4 і 5 статті 3.4.9 цього Кодексу.

Розділ 3.4. ПРОБАЦІЯ

Стаття 3.4.1. Пробація

1. Пробацією є визначені цим Кодексом контрольні, реінтеграційні та наглядові засоби, що передбачають обмеження у реалізації прав чи свобод людини та застосовуються до особи, засудженої обвинувальним вироком суду за вчинення злочину, з метою забезпечення суспільства та спонукання цієї особи до правослухняної поведінки.

2. Пробація застосовується щодо осіб, яким:

- а) призначений штраф як основне покарання;
- б) призначене ув'язнення на певний строк не виконується під умовою;
- в) відстрочене виконання призначеного покарання у зв'язку з особливою обставиною;
- г) зупинене під умовою виконання невідбутої частини ув'язнення на певний строк;
- г) зупинене під умовою виконання довічного ув'язнення;
- д) після відбуття покарання за умисний тяжкий або особливо тяжкий злочин встановлено високий ризик вчинення нового злочину.

3. Пробацію здійснює уповноважений орган з питань пробації.

Стаття 3.4.2. Засоби пробації

1. Контрольними є засоби пробації у виді покладення обов'язку:

- а) періодично з'являтися для реєстрації до уповноваженого органу з питань пробації;
- б) повідомляти уповноважений орган з питань пробації про зміну місця проживання, роботи або навчання;
- в) не виїжджати за межі України, а також на тимчасово окуповану територію України без погодження з уповноваженим органом з питань пробації.

2. Реінтеграційними є засоби пробації у виді покладення обов'язку:

- а) брати участь у складанні та реалізації індивідуального плану реінтеграції в суспільство;
- б) виконувати заходи, передбачені пробаційною програмою;
- в) забезпечувати догляд за дитиною та її виховання;
- г) працевлаштуватися або за направленням уповноваженого органу з питань пробації звернутися до органу державної служби зайнятості для реєстрації як безробітного та працевлаштування, якщо особі буде запропоновано відповідну посаду (роботу);
- г) пройти професійну підготовку чи інше навчання;
- д) пройти курс лікування від розладу психіки або поведінки внаслідок вживання психоактивних речовин або іншого соціально небезпечного захворювання;
- е) пройти курс консультацій у психолога.

3. Наглядовими є засоби пробації у виді покладення обов'язку:

- а) виконувати суспільно корисні роботи;
- б) перебувати під електронним моніторингом;
- в) дотримуватись обмежень пробаційного арешту.

Стаття 3.4.3. Застосування засобів пробації

1. Засоби пробації мають бути мінімально необхідними та достатніми для досягнення її мети.

2. При застосуванні засобів пробації враховуються відомості про:

- а) індивідуальний ступінь тяжкості вчиненого злочину;
- б) особу засудженого;
- в) ризики вчинення особою нового злочину та інші висновки доповіді уповноваженого органу пробації.

3. Щодо особи, зазначеної у пунктах (а), (б), (г) частини 2 статті 3.4.1 цього Кодексу, обов'язковим є застосування контрольних засобів та можуть бути застосовані один або декілька реінтеграційних чи наглядових засобів пробації.

4. Щодо особи, зазначеної у пункті (в) частини 2 статті 3.4.1 цього Кодексу, обов'язковим є застосування контрольних засобів пробації.

5. Щодо особи, зазначеної у пункті (г) частини 2 статті 3.4.1 цього Кодексу, обов'язковим є застосування контрольних засобів та можуть бути застосовані один або декілька реінтеграційних засобів пробації.

Стаття 3.4.4. Тривалість пробації

1. Тривалість пробації встановлюється щодо особи, якій:

- а) призначено штраф як основне покарання (стаття 3.1.3 цього Кодексу) – на час до повної сплати суми штрафу;
- б) призначене ув'язнення на певний строк не виконується під умовою (стаття 3.3.3 цього Кодексу) – на строк призначеного покарання;
- в) виконання призначеного ув'язнення на певний строк відстрочено у зв'язку з особливою обставиною (стаття 3.3.7 цього Кодексу) – на строк такого відстрочення;
- г) виконання невідбутої частини ув'язнення на певний строк зупинено під умовою (стаття 3.3.8 цього Кодексу) – на строк невідбутої частини покарання;
- г) виконання довічного ув'язнення зупинено під умовою (стаття 3.3.9 цього Кодексу) – довічно;
- д) встановлено високий ризик вчинення нового злочину після відбуття покарання за умисний тяжкий або особливо тяжкий злочин, – на строк від 1 до 3 років.

Стаття 3.4.5. Виконання суспільно корисних робіт

1. Суспільно корисні роботи полягають у безоплатному виконанні засудженим праці, види якої та перелік об'єктів, на яких вона виконується, визначають органи місцевого самоврядування.
2. Суспільно корисні роботи призначаються на строк від 3 до 12 місяців.
3. Суспільно корисні роботи відбуваються:
 - а) засудженим, який досяг 18 років і має постійне місце роботи або навчається заочною формою, – 30 годин на місяць, але не більше ніж 4 години на день;
 - б) засудженим, який досяг 18 років, але належить до незайнятого населення, – 60 годин на місяць, але не більше ніж 8 годин на день;
 - в) засудженим, які не досяг 18 років, – 20 годин на місяць, але не більше ніж 2 години на день.
4. Суспільно корисні роботи не застосовуються щодо:
 - а) вагітної жінки;
 - б) особи, яка має на утриманні дитину віком до трьох років;
 - в) особи з інвалідністю I групи;
 - г) особи, яка досягла 70 років.

Стаття 3.4.6. Перебування під електронним моніторингом

1. Електронний моніторинг полягає у нагляді за місцем перебування, рухом та особливостями поведінки засудженої особи за допомогою закріплення на її тілі електронного засобу.
2. Електронний моніторинг застосовується на строк від 3 до 12 місяців.
3. Електронний моніторинг не застосовується за наявності медичних протипоказань, визначених Міністерством охорони здоров'я України.

Стаття 3.4.7. Пробаційний арешт

1. Пробаційний арешт є частковою ізоляцією особи від суспільства шляхом виконання нею обов'язку у вихідні, святкові дні та/або у нічний час у будні дні:
 - а) не залишати житло, яке є місцем її проживання (домашній пробаційний арешт), або
 - б) перебувати у пенітенціарній установі (пенітенціарний пробаційний арешт).
2. Пробаційний арешт встановлюється на строк від 1 до 6 місяців, а за злочини, пов'язані із застосуванням насильства, – від 6 до 12 місяців.
3. Пробаційний арешт не застосовується до:
 - а) особи віком до 16 років;
 - б) вагітної жінки;
 - в) жінки, яка має на утриманні дитину віком до семи років.

Стаття 3.4.8. Скасування, зміна або доповнення засобів пробації

1. Реінтеграційні засоби, а також контрольний засіб пробації у виді частоти з'явлення для реєстрації можуть бути скасовані, змінені або доповнені уповноваженим органом з питань

пробації з урахуванням ризиків вчинення нового злочину та потреб особи.

2. Реінтеграційні засоби пробації підлягають розширенню, а контрольний засіб пробації у виді частоти з'явлення для реєстрації – збільшенню, якщо особа:

- а) без поважних причин не виконує хоча б один із покладених на неї обов'язків;
- б) без поважних причин не виконує засоби безпеки, не здійснює реституцію чи компенсацію;
- в) вчинила проступок, передбачений Кодексом України про проступки.

3. Тривалість пробації може бути збільшена на строк від 1 до 3 років у межах строків, передбачених частиною 1 статті 3.4.4 цього Кодексу, а наглядові засоби пробації змінені або доповнені судом за поданням уповноваженого органу з питань пробації з підстав, зазначених в частині 2 цієї статті.

Стаття 3.4.9. Правові наслідки пробації

1. Призначене покарання не підлягає виконанню, якщо особа під час пробації:

- а) повністю виконала покладені на неї пробаційні обов'язки;
- б) не вчинила новий злочин або проступок.

2. Щодо особи, якій призначено штраф як основне покарання та яка протягом строку пробації повністю його сплатила, виконання пробації припиняється.

3. Особа, зазначена у пункті (б) частини 2 статті 3.4.1 цього Кодексу, направляється судом для відбування призначеного вироком покарання, якщо після застосування засобів, передбачених частинами 2 або 3 статті 3.4.8 цього Кодексу, вона без поважних причин не виконує:

- а) хоча б один із покладених на неї обов'язків;
- б) засоби безпеки, реституційні чи компенсаційні засоби.

4. Щодо особи, зазначеної у пунктах (а), (б), (в), (г) частини 2 статті 3.4.1 цього Кодексу, яка протягом строку застосування пробації вчинила новий злочин або проступок, суд скасовує рішення про пробацію і призначає їй покарання за сукупністю вироків.

5. У разі вчинення особою, щодо якої виконання довічного ув'язнення під умовою було зупинено, протягом пробації нового необережного злочину або умисного злочину невеликої чи середньої тяжкості покарання призначається відповідно до частини 5 статті 3.2.6 цього Кодексу.

6. Суд призначає покарання особам, зазначеним у частинах 4 та 5 цієї статті за правилами, передбаченими в статтях 3.2.5, 3.2.6 цього Кодексу, якщо буде встановлено, що засуджений вчинив:

- а) ще й інший злочин до постановлення вироку, у зв'язку з яким застосовувалася пробація;
- б) під час застосування пробації злочин, у вчиненні якого його визнано винним після закінчення пробації.

Розділ 3.5. АМНІСТІЯ ТА ПОМИЛУВАННЯ

Стаття 3.5.1. Амністія

1. Амністія відповідно до Конституції України і з урахуванням положень цього Кодексу оголошується законом України стосовно визначеної категорії осіб. Індивідуальна амністія не допускається.

2. Закон про оголошення амністії може бути прийнятий не частіше одного разу на три роки або у зв'язку з особливою подією у житті суспільства.

3. Законом про оголошення амністії особі, яка відбуває покарання у виді ув'язнення на певний строк, може бути передбачено:

- а) припинення подальшого виконання покарання або
- б) скорочення невідбутої частини покарання.

4. Амністія не звільняє особу від виконання:

- а) штрафу як додаткового покарання,
- б) засобів безпеки та
- в) обов'язку щодо реституції та компенсації.

5. Амністія поширюється на особу, яка на день набрання чинності законом про оголошення амністії відбула не менше однієї чверті строку покарання.

б. Амністія не застосовується до особи, яка вчинила злочин:

а) 8–9 ступеня тяжкості;

б) проти: життя (статті 115, 120 КК 2001 р.); здоров'я (ч. 2 ст. 121, статті 127, 142, ч. 4, 5 ст. 143, 144 КК 2001 р.); волі (ч. 2, 3 ст. 146, статті 147, 149 КК 2001 р.); статевої свободи і статевої недоторканності (статті 152, 153, 155 2001 р.); громадської безпеки (статті 255, 257 КК 2001 р.); терористичного характеру (статті 258, 258-1, 258-3, 258-4, 258-5 2001 р.); порядку поведінки з наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами та прекурсорами (статті 305-307, ч. 2 ст. 310, ч. 2, 3 ст. 311-313, статті 314, 315, 317, 319 КК 2001 р.); порядку поведінки з іншими небезпечними речовинами (ст. 321-1, 321-2, ч. 2 ст. 325, 326, 327 КК 2001 р.); безпеки виробництва та будівництва, руху та експлуатації транспорту (бойової, спеціальної чи транспортної машини), екологічної безпеки у стані алкогольного сп'яніння чи у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів, що спричинив смерть потерпілого або заподіяв йому тяжке тілесне ушкодження; тваринного світу (ч. 3 ст. 299 КК 2001 р.); громадського порядку (ч. 2 ст. 294, ч. 4 ст. 296 КК 2001 р.); моральності (ч. 4 ст. 297, ч. 4, 5 ст. 301, ч. 2, 3, 4 ст. 303 КК 2001 р.); власності (ч. 3-5 ст. 186, ст. 187, ч. 2-4 ст. 189, ч. 4 ст. 190, ч. 3-5 ст. 191, ч. 3 ст. 289 КК 2001 р.); фінансової системи (ст. 199, ч. 3 ст. 204, 209, 212, 212-1, ст. 210 КК 2001 р.); безпеки держави (ст. 109-114 КК 2001 р.); порядку публічного управління та авторитету держави (ч. 3, 4 ст. 345, 345-1, статті 346, 348, 348-1, 349, 354 КК 2001 р.); інтересів публічної служби (ч. 2 статті 364, 364-1, ч. 2, 3 ст. 365, ч. 3 ст. 365-2, ч. 3, 4 ст. 368, ч. 3 ст. 368-2, ч. 4 ст. 368-3, 368-4, ч. 4 ст. 369, ч. 3 ст. 369-2 КК 2001 р.); здійснення правосуддя (ч. 3 ст. 371, ч. 2 ст. 372, 373, 374, статті 375, 377, 379, ч. 2 ст. 378, ст. 389-1, 390, 393, 398-400 КК 2001 р.); встановленого порядку несення військової служби (ч. 4 ст. 402, ч. 3 ст. 403, ч. 4 ст. 404, 405, ч. 3 ст. 406, ч. 4 ст. 408, ч. 3, 4 ст. 410, ч. 4 ст. 411, ч. 3 ст. 420, 422, ч. 4 ст. 426, ч. 3-5 ст. 426-1, ст. 433 КК 2001 р.); основ міжнародного права та міжнародного правопорядку (статті 437, 439, 442, 443, 446, 447 КК 2001 р.) (завдання авторам розділів Особливої частини КК переглянути та скорегувати цей перелік злочинів);

в) через необережність, що спричинив смерть двох чи більше осіб (ч. 2 статті 119 КК [врахувати після розробки Особливої частини КК]);

г) та щодо якої судом встановлено високий ризик повторного вчинення злочину;

г) після постановлення обвинувального вироку суду, але до повного відбуття покарання;

д) в період пробації;

ж) та щодо якої раніше застосовувалися амністія або помилування.

7. До особи, яка відбуває покарання, призначене їй за сукупністю злочинів чи сукупністю вироків, амністія застосовується лише тоді, коли щодо жодного злочину, що утворюють сукупність, не виключається встановлена в частині б цієї статті можливість її застосування.

8. Амністія застосовується за такими правилами:

а) рішення про застосування амністії ухвалюється судом щодо кожної особи індивідуально не пізніше, ніж протягом трьох місяців після набрання чинності законом про оголошення амністії;

б) застосування амністії не допускається, якщо особа проти цього заперечує;

в) якщо до особи може бути застосовано кілька підстав, передбачених законом про оголошення амністії, застосовується та із них, яка найбільше поліпшує становище особи.

9. Питання про застосування амністії до особи, засудженої судом іноземної держави, яка відбуває покарання на території України, вирішується судом України з дотриманням вимог міжнародних договорів України та умов видачі цієї особи.

10. Положення закону про оголошення амністії, що не відповідають вимогам цього Кодексу, застосуванню не підлягають.

Стаття 3.5.2. Помилування

1. Помилування відповідно до Конституції України і з урахуванням положень цього Кодексу здійснює Президент України стосовно індивідуально визначеної особи.

2. Указом про помилування щодо особи, яка відбуває покарання у виді ув'язнення на певний строк, може бути передбачено:

а) припинення подальшого виконання покарання або

б) скорочення невідбутої частини покарання.

3. Указом про помилування щодо особи, яка відбуває довічне ув'язнення, може бути передбачено:

а) заміна довічного ув'язнення, після відбуття особою не менше 25 років цього покарання, ув'язненням на строк не менше 10 років або

б) припинення подальшого виконання покарання після відбуття особою не менше 35 років цього покарання.

4. Помилування не звільняє особу від виконання:

а) штрафу як додаткового покарання,

б) засобів безпеки та

в) обов'язку щодо реституції та компенсації.

5. Під час вирішення питання про помилування враховуються:

а) ступінь тяжкості вчиненого злочину,

- б) строк відбутого особою покарання,
- в) ставлення особи до вчиненого злочину і стан здійснення нею реституції та компенсації,
- г) ризик вчинення особою нового злочину,
- г) обставини, що доводять доцільність помилування особи, і
- д) думка адміністрації установи виконання покарань, спостережної комісії, потерпілого про доцільність помилування особи.

6. Указом про помилування у виняткових випадках може бути передбачено закриття кримінального провадження щодо особи, у тому числі поєднане із обміном її на особу, яка утримується чи притягується до кримінальної відповідальності або засуджена на тимчасово окупованій території України чи в іноземній державі.

7. Указ про помилування чи відмову в помилуванні підлягає обов'язковому опублікуванню.

Розділ 3.6. ЗАСОБИ БЕЗПЕКИ

Стаття 3.6.1. Поняття та види засобів безпеки

1. Засобом безпеки є примусове обмеження у реалізації прав чи свобод людини, що з метою забезпечення суспільства застосовується до особи, засудженої обвинувальним вироком суду за вчинення злочину, або до особи, яка вчинила протиправне діяння, передбачене цим Кодексом.

2. Засобами безпеки є:

- а) примусова психіатрична допомога;
- б) обмежувальні засоби;
- в) оприлюднення інформації про особу, яка вчинила злочин.

Стаття 3.6.2. Загальні засади застосування засобів безпеки

1. До особи, яка вчинила діяння, передбачене цим Кодексом, може бути застосовано один або декілька засобів безпеки, незалежно від призначення покарання.

2. Засоби безпеки застосовуються судом з урахуванням кримінально-правової кваліфікації вчиненого нею діяння, відомостей про особу, та відповідно до правил, передбачених статтями цього Розділу.

Стаття 3.6.3. Примусова психіатрична допомога

1. Видами примусової психіатричної допомоги є:

- а) надання амбулаторної психіатричної допомоги;
- б) поміщення до закладу з наданням стаціонарної психіатричної допомоги осіб, вказаних у пунктах (а) та (б) частини 1 статті 3.6.4 цього Кодексу.

2. Під час визначення виду примусової психіатричної допомоги особі, яка вчинила протиправне діяння, суд, крім відомостей, зазначених у частині 2 статті 3.6.2 цього Кодексу, враховує:

- а) її психічний стан і
- б) кримінально-правову кваліфікацію вчиненого нею протиправного діяння та
- в) вірогідність вчинення нею нового протиправного діяння.

3. Зміст примусової психіатричної допомоги та тривалість її надання судом не визначаються.

Стаття 3.6.4. Застосування примусової психіатричної допомоги

1. Примусова психіатрична допомога може бути застосована до особи, яка:

- а) визнана неосудною,
- б) після вчинення злочину через наявний в неї психічний розлад не здатна відбувати покарання або
- в) визнана судом обмежено осудною.

2. Строк, протягом якого особа була поміщена до закладу з надання стаціонарної психіатричної допомоги відповідно до пункту (б) частини 1 статті 3.6.3 цього Кодексу, зараховується у строк призначеного покарання із розрахунку один день перебування у закладі з надання стаціонарної психіатричної допомоги за один день ув'язнення на певний строк.

Стаття 3.6.5. Обмежувальні засоби

1. Обмежувальні засоби полягають у забороні вчинення особою певних діянь, а також у обмеженні її прав та свобод з метою забезпечення суспільства від зловживання ними.

2. Судом можуть застосовані такі обмежувальні засоби:

а) заборона перебувати у визначених місцях (зокрема в місці спільного проживання з потерпілим від злочину, його близькою особою або з дитиною, яка була свідком чи співучасником злочину, або якщо злочин було вчинено з використанням дитини);

б) заборона наближатися на визначену відстань до місця, у якому потерпілий від злочину або його близька особа, свідок чи співучасник злочину може постійно чи тимчасово перебувати у зв'язку з роботою, навчанням, лікуванням або з інших причин;

в) заборона переслідувати потерпілого або його близьких, що включає фізичне слідування за ними, стеження або доведення до них факту, що за ними стежать чи будуть стежити;

г) заборона особистого, через третіх осіб чи засоби зв'язку спілкування з потерпілим, його близькою особою або з особою, яка була свідком чи співучасником злочину;

г) заборона відвідувати певні заходи з покладенням обов'язку перебувати під час їх проведення у певному місці або без такого.

д) заборона певних діянь щодо предметів, обіг яких обмежений або діяльність з використанням яких, є джерелом підвищеної небезпеки;

е) обмеження права обіймати певні посади;

є) обмеження права здійснювати певні види діяльності;

ж) обмеження права керувати певними видами транспортних чи інших засобів, які здатні заподіяти шкоду;

з) обмеження права брати участь у виборах або референдумі;

и) обмеження іноземця або особи без громадянства, яка постійно не проживає в Україні, права перебування на її території.

3. Обмежувальний засіб, передбачений пунктами (а)–(д) частини 2 цієї статті, застосовується на строк від 3 місяців до 2 років.

4. Обмежувальний засіб, передбачений пунктами (е)–(и) частини 2 цієї статті, застосовується:

а) вперше – на строк від 2 до 5 років;

б) щодо особи, до якої він вже застосовувався, – на строк від 5 до 15 років;

в) щодо особи, до якої він двічі застосовувався, – на строк від 15 до 25 років, а у випадку вчинення такою особою тяжкого або особливо тяжкого злочину, що спричинив смерть людини, – довічно.

Стаття 3.6.6. Застосування обмежувальних засобів

1. Суд може застосувати один чи декілька обмежувальних засобів, передбачених частиною 2 статті 3.6.5 цього Кодексу.

2. У разі призначення особі покарання у виді штрафу (стаття 3.1.3 цього Кодексу) або невиконання призначеного ув'язнення на певний строк під умовою (стаття 3.3.3 цього Кодексу) строк обмежувальних засобів обчислюється з дня набрання вироком суду законної сили.

3. У разі призначення особі покарання у виді ув'язнення на певний строк або довічного ув'язнення обмежувальні засоби поширюються на весь час відбування цього покарання і, крім цього, на строк, визначений судом відповідно до частин 3 або 4 статті 3.6.5 цього Кодексу. Строк обмежувальних засобів у такому разі обчислюється з моменту закінчення відбування ув'язнення на певний строк або відстрочення подальшого виконання довічного ув'язнення під умовою.

4. Контроль за поведінкою осіб, до яких застосовано обмежувальні засоби, здійснює орган праці.

Стаття 3.6.7. Оприлюднення інформації про засудження особи

1. Оприлюднення інформації є засобом безпеки, що полягає у розміщенні інформації про особу, яка засуджена за вчинення умисного злочину, у:

а) засобах масової інформації, визначених судом, і

б) Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили злочини, передбачені статтями

2. У разі оприлюднення інформації про засудження особи не допускається розміщення відомостей про персональні дані інших учасників кримінального провадження.

Передбачити у прикінцевих та перехідних положеннях створення реєстру або внесення до нього даних про осіб, до яких були застосовані засоби безпеки + про створення Єдиного державного реєстрі осіб, які вчинили злочин (в перехідних положеннях передбачити набрання чинності п. (б) з моменту початку функціонування державного реєстру).

В КПК – до судових витрат віднести вартість оприлюднення інформації.

Розділ 3.7. РЕСТИТУЦІЯ ТА КОМПЕНСАЦІЯ

Стаття 3.7.1. Реституція та компенсація

1. Особа, яка вчинила злочин, внаслідок якого порушене особисте право потерпілого та/або завдана шкода потерпілому, територіальній громаді, державі, зобов'язана добровільно здійснити реституцію та/або компенсацію.

2. Реституцією є:

- а) поновлення порушеного особистого права потерпілого,
- б) повернення потерпілому (цивільному позивачу) протиправно здобутого майна, або
- в) за згодою потерпілого (цивільного позивача) надання рівноцінного майна замість протиправно здобутого, знищеного чи пошкодженого майна, відновлення майна у натуральному вигляді чи відновлення властивостей пошкодженого майна.

3. Компенсацією є грошове відшкодування завданої злочином шкоди у повному обсязі.

4. Добровільне здійснення особою реституції та/або компенсації враховується відповідно до положень цього Кодексу під час визначення кримінально-правових засобів.

5. Якщо особа до моменту постановлення вироку не здійснила реституцію та/або компенсацію, суд зобов'язує її відшкодувати (компенсувати) завдану злочином шкоду у півторакратному розмірі, а у разі вчинення корисливого злочину – у двократному розмірі.

6. У разі неможливості здійснення компенсації щодо особи, визнаної винною у вчиненні умисного насильницького злочину, завдана шкода компенсується державою за рахунок Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим у випадках та в порядку, передбачених законом.

Розділ 3.8. КОНФІСКАЦІЯ МАЙНА ТА ВИЛУЧЕННЯ РЕЧІ

Стаття 3.8.1. Конфіскація майна

1. Конфіскація майна полягає у примусовому безоплатному вилученні на користь Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим, грошей, майнових прав та іншого майна, яке належить засудженій особі на праві власності або перебуває у її законному володінні.

2. Конфіскація застосовується щодо майна, яке:

- а) є предметом злочину або доходом від такого предмета,
- б) підшукане, пристосоване, використане як знаряддя або засіб вчинення злочину чи для схиляння особи до його вчинення,
- в) використовувалося для фінансування чи матеріального забезпечення вчинення злочину, або
- г) використовувалося як винагорода за вчинення злочину.

3. Конфіскація не застосовується щодо майна, яке:

- а) підлягає поверненню власнику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про його незаконне використання, або
- б) не може бути стягнене за виконавчими документами, крім знаряддя та засобу вчинення злочину.

4. Конфіскація майна застосовується у випадках:

- а) засудження особи за умисний злочин у разі як призначення покарання, так і звільнення від покарання, застосування амністії чи помилування;

б) закінчення строків давності (стаття 3.3.2 цього Кодексу) чи погашення судимості особи, яка була раніше засуджена за умисний злочин.

Стаття 3.8.2. Конфіскація еквіваленту майна

1. Якщо майно, зазначене у частині 2 статті 3.8.1 цього Кодексу, було повністю або частково перетворене в інше майно, то конфіскації підлягають:

- а) перетворене майно та
- б) доходи від перетвореного майна.

2. Конфіскації підлягає грошова сума, що відповідає вартості майна на момент постановлення вироку суду, якщо майно, зазначене у частині 2 статті 3.8.1 цього Кодексу:

- а) використане,
- б) відчужене,
- в) неможливо виділити з набутого законним шляхом майна, або
- г) втрачене, зіпсоване чи з інших причин його конфіскація є неможливою.

3. Конфіскація еквіваленту майна застосовується у випадках, передбачених частиною 4 статті 3.8.1 цього Кодексу.

Стаття 3.8.3. Вилучення речі

1. Вилучення речі полягає у безоплатному відчуженні на користь Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим, речі, яка не належить засудженій особі на праві власності і не перебуває у її законному володінні, у тому числі речі, вилученої з цивільного обороту.

2. Вилучення застосовується щодо речі, якій властиві ознаки майна, перелічені в частині 2 статті 3.8.1 цього Кодексу, а також речі, яка була одержана внаслідок вчинення злочину або є доходом від такої речі.

3. Вилучення не застосовується щодо речі, яка:

- а) була предметом злочину або одержана внаслідок його вчинення і підлягає поверненню потерпілому або іншому власнику (законному володільцю), або
- б) підлягає поверненню власнику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про її незаконне використання.

4. Вилучення речі застосовується у випадках, передбачених частиною 4 статті 3.8.1 цього Кодексу.

Стаття 3.8.4. Особливі випадки конфіскації майна і вилучення речі

1. У випадках, визначених статтями 3.8.1–3.8.3 цього Кодексу, конфіскація майна, конфіскація еквіваленту майна і вилучення речі можуть бути застосовані щодо майна або речі, пов'язаних із вчиненням неосудною особою чи особою, яка не досягла віку, встановленого статтею 2.2.6 цього Кодексу, протиправного діяння, передбаченого цим Кодексом.

2. Майно або річ, передбачені частиною 2 статті 3.8.1, частинами 1 і 2 статті 3.8.2, частиною 2 статті 3.8.3 цього Кодексу, які перебувають у третьої особи (в тому числі у банків або інших фінансових установ), підлягають:

а) поверненню власнику (законному володільцю) – якщо третя особа отримала їх безпосередньо від особи, яка вчинила злочин чи інше протиправне діяння, передбачене цим Кодексом, або

б) конфіскації чи вилученню – якщо третя особа отримала їх від іншої особи відплатно, однак знала чи повинна була і могла знати, що такі майно або річ відповідають ознакам, визначеним у частині 2 статті 3.8.1, частинах 1 і 2 статті 3.8.2, частині 2 статті 3.8.3 цього Кодексу;

в) конфіскації чи вилученню – якщо третя особа отримала їх від іншої особи безоплатно.

3. У разі вчинення злочину або іншого протиправного діяння, передбаченого цим Кодексом, коли майно або річ використовувались як засіб підкупу, вони підлягають поверненню власнику (законному володільцю) лише у випадках, коли мало місце вимагання неправомірної вигоди.

Стаття 3.9.1. Поняття і значення судимості

1. Судимість – це правовий стан, в якому перебуває особа, засуджена за вчинення злочину, з дня набрання законної сили обвинувальним вироком суду, протягом строку:

- а) виконання покарання та інших кримінально-правових засобів, застосованих щодо неї – до погашення судимості;
- б) дії загальноправових обмежень – до зняття судимості.

2. Судимість має кримінально-правове значення у випадках, передбачених цим Кодексом, а також загальноправове значення у випадках, передбачених іншими законами України.

3. Погашення судимості тягне такі кримінально-правові наслідки:

- а) припинення застосування державою будь-яких обмежень прав і свобод особи, накладених на неї у зв'язку із вчиненням злочину, та
- б) у разі вчинення нового злочину – не застосування щодо особи положень щодо рецидиву (пункт (к) частини 1 статті 2.1.9 цього Кодексу).

4. Зняття судимості означає скасування судом загальноправових обмежень (визначених законами України прав та пільг), які зберігаються після погашення судимості.

Стаття 3.9.2. Погашення судимості

1. Судимість погашається у разі наявності сукупності таких підстав:

- а) завершене виконання призначеного судом покарання за злочин або мало місце звільнення від покарання відповідно до Розділу 3.3 цього Кодексу,
- б) повністю виконані пробаційні обов'язки, покладені на особу відповідно до Розділу 3.4. цього Кодексу,
- в) повністю виконані засоби безпеки, застосовані щодо особи відповідно до Розділу 3.6. цього Кодексу,
- г) засудженою особою повністю виконані обов'язки щодо здійснення реституції та компенсації відповідно до Розділу 3.7 цього Кодексу і
- г) повністю виконані конфіскація майна та вилучення речі, призначені особі відповідно до Розділу 3.8 цього Кодексу.

Стаття 3.9.3. Зняття судимості

1. Судимість знімається за клопотанням засудженої особи та сукупності таких підстав:

- а) після погашення судимості сплив строк, який відповідає тривалості фактично відбутого ув'язнення, а щодо особи, засудженої до штрафу – 2 роки;
- б) особа не вчинила протягом цього строку іншого умисного злочину чи проступку.

Розділ 3.10. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЩОДО ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ЗЛОЧИН У НЕПОВНОЛІТНЬОМУ АБО МОЛОДОМУ ВІЦІ

Стаття 3.10.1. Вікова неосудність та вікова обмежена осудність

1. Неповнолітня особа, яка під час вчинення протиправного діяння досягла віку, встановленого статтею 2.2.6 цього Кодексу, але має затримку психічного розвитку, пов'язану з педагогічною чи соціальною занедбаністю, і внаслідок цього не здатна усвідомлювати значення свого діяння або керувати ним, визнається неосудною (вікова неосудність).

2. Неповнолітня особа, яка під час вчинення злочину досягла віку, встановленого статтею 2.2.6 цього Кодексу, але має затримку психічного розвитку, пов'язану з педагогічною чи соціальною занедбаністю, і внаслідок цього не здатна повною мірою усвідомлювати значення свого діяння або керувати ним, визнається обмежено осудною (вікова обмежена осудність).

Стаття 3.10.2. Застосування кримінально-правових засобів щодо неповнолітньої або молодшої особи

1. Кримінально-правові засоби щодо неповнолітньої або молодшої особи застосовуються з урахуванням:

- а) віку такої особи,

- б) рівня її інтелектуального розвитку,
- в) умов життя і виховання та
- г) впливу на неповнолітню особу дорослих.

Стаття 3.10.3. Покарання щодо неповнолітньої або молодшої особи

1. Штраф застосовується до неповнолітньої або молодшої особи, якщо вона має самостійний дохід або власне майно, на яке може бути звернене стягнення.
2. Ув'язнення на певний строк призначається особі, яка вчинила злочин у віці до 18 років:
 - а) в межах санкції за злочин, на один ступінь нижчий, ніж дорослій особі;
 - б) за злочини 9 ступеню або за сукупністю злочинів чи сукупністю вироків за злочини, – на строк не більше 20 років.
3. Довічне ув'язнення не призначається особі, яка вчинила злочин у віці до 21 року.

Стаття 3.10.4. Відстрочення виконання ув'язнення на певний строк неповнолітній особі

1. Щодо особи, яка вчинила злочин у віці до 18 років, суд ухвалює рішення про невиконання призначення ув'язнення на певний строк під умовою, крім випадків, коли мета покарання може бути досягнута лише шляхом виконання такого ув'язнення.
2. У разі невиконання призначення ув'язнення на певний строк під умовою застосовується хоча б один наглядовий засіб пробації, а також можуть застосовуватися контрольні та реінтеграційні засоби, передбачені статтею 3.4.2 цього Кодексу.

Стаття 3.10.5. Зупинення виконання ув'язнення на певний строк під умовою щодо особи, яка вчинила злочин у неповнолітньому або молодшому віці

1. Зупинення виконання ув'язнення на певний строк під умовою щодо особи, яка вчинила злочин у неповнолітньому або молодшому віці та не має високого ризику вчинення злочину, здійснюється після фактичного відбуття нею:
 - а) однієї третини строку ув'язнення, призначеного за злочин невеликої чи середньої тяжкості або за необережний тяжкий злочин;
 - б) половини строку ув'язнення, призначеного за умисний тяжкий злочин;
 - в) двох третин строку ув'язнення, призначеного за особливо тяжкий злочин або злочин, вчинений під час пробації.

Розділ 3.11. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЩОДО ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

Стаття 3.11.1. Підстава застосування до юридичної особи кримінально-правових засобів

1. Підставою застосування до юридичної особи кримінально-правових засобів є:
 - а) вчинення умисного злочину, передбаченого цим Кодексом, уповноваженою особою юридичної особи від імені юридичної особи та в її інтересах або інтересах її асоційованої особи;
 - б) вчинення, внаслідок неналежного контролю з боку уповноваженої особи юридичної особи, підконтрольною їй особою будь-якого зі злочинів, передбачених статтями 152, 153, 155, 156, 169, 301, 303, якщо злочин вчинено щодо дитини, а також частинами 2-4 статті 159-1, статтями 191, 206-2, 209, 306, 354, 364, 368, 368-3, 368-4, 368-5, 369, 369-2, 369-3, 388, статтями 148, 149, 358, 150, 150-1, 176, 177, 229, частиною 3 статті 190, статтями 301, 358, 361, 361-1, 361-2, 362, 363, 363-1, 305, 358, 321-1, 321-2 цього Кодексу.
2. Уповноваженою особою юридичної особи є суб'єкт злочину, який:
 - а) відповідно до закону, установчих документів юридичної особи, спеціального повноваження, договору чи рішення суду представляє юридичну особу чи приймає рішення від її імені,
 - б) є кінцевим бенефіціарним власником (контролером) цієї юридичної особи, або
 - в) є службовою особою, яка здійснює контроль у межах цієї юридичної особи.

3. Злочин визнається вчиненим в інтересах юридичної особи, якщо він:

- а) створив умови для отримання юридичною особою неправомірної вигоди або призвів до набуття такої вигоди,
- б) створив умови для реалізації нематеріального інтересу юридичної особи або призвів до його реалізації, або
- в) був спрямований на її ухилення від юридичної відповідальності.

4. Застосування кримінально-правового засобу до юридичної особи не виключає кримінальної відповідальності уповноваженої особи за вчинення нею злочину, передбаченого частиною 1 цієї статті.

5. Кримінально-правові засоби до юридичної особи не застосовуються, якщо потерпілою особою від злочину, вчиненого уповноваженою особою юридичної особи, є тільки сама юридична особа.

Стаття 3.11.2. Юридичні особи, до яких застосовуються кримінально-правові засоби

1. Кримінально-правові засоби у випадках, передбачених статтею 3.11.1 цього Кодексу, можуть бути застосовані судом до юридичних осіб, крім органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та організацій, створених ними у встановленому законом порядку, що фінансуються за рахунок відповідного державного чи місцевого бюджету, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також міжнародних організацій.

2. Кримінально-правові засоби можуть бути застосовані судом до будь-якої юридичної особи у випадках вчинення уповноваженою особою цієї юридичної особи злочину, передбаченого статтями **ПЕРЕЛІК ЗЛОЧИНІВ: ПРОТИ ОСНОВ НАЦ БЕЗПЕКИ + ТЕРОРИСТИЧНІ** цього Кодексу.

Стаття 3.11.3. Види стягнень та інших кримінально-правових засобів, що застосовуються до юридичних осіб

1. До юридичної особи суд може застосувати такі стягнення:

- а) штраф або
- б) ліквідація юридичної особи з конфіскацією її майна.

2. Додатково до штрафу або замість нього до юридичної особи суд може застосувати такі інші кримінально-правові засоби:

- а) заборона підтримки за рахунок публічних фінансів;
- б) заборона здійснення певної діяльності.

3. При застосуванні кримінально-правового засобу юридична особа зобов'язана здійснити реституцію чи компенсацію у повному обсязі.

4. При визначенні виду і розміру кримінально-правового засобу, що застосовується до юридичної особи, враховуються такі обставини:

- а) ступінь тяжкості злочину, вчиненого уповноваженою особою;
- б) характер та тривалість злочинної діяльності;
- в) розмір і характер вигоди, отриманої юридичною особою або її асоційованою особою в результаті злочину, вчиненого уповноваженою особою;
- г) сприяння уповноваженою особою або працівником юридичної особи у розкритті злочину, викритті його учасників, розшуку і знаходженні майна, отриманого в результаті злочину, вчиненого уповноваженою особою;
- г) добровільне здійснення реституції та компенсації;
- д) майновий стан юридичної особи;
- е) застосування раніше кримінально-правових засобів щодо юридичної особи;
- е) заняття юридичною особою благодійністю чи іншою суспільно корисною діяльністю.

5. З моменту винесення судом рішення про застосування кримінально-правового засобу щодо юридичної особи і до його повного виконання або скасування (звільнення від застосування) забороняються реорганізація юридичної особи та її ліквідація за рішенням засновників (учасників) або органу, уповноваженого статутом юридичної особи. Якщо юридична особа реорганізована до винесення судом рішення про застосування кримінально-правового засобу, то цей засіб застосовується до правонаступника юридичної особи.

Стаття 3.11.4. Штраф, що накладається на юридичну особу

1. Штраф – це примусове грошове стягнення, що підлягає сплаті юридичною особою на підставі судового рішення і утримується на користь Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим, у розмірі, встановленому цим Кодексом.

2. Суд призначає штраф у двократному розмірі незаконно одержаної неправомірної вигоди.

3. Якщо неправомірну вигоду не було одержано або її розмір неможливо обчислити, суд, залежно від ступеня тяжкості злочину, вчиненого уповноваженою особою юридичної особи, призначає штраф у разі вчинення злочину:

- а) 1 ступеня тяжкості – у розмірі від 1000 до 2000 розрахункових одиниць;
- б) 2 ступеня тяжкості – у розмірі від 2000 до 4000 розрахункових одиниць;
- в) 3 ступеня тяжкості – у розмірі від 4000 до 6000 розрахункових одиниць;
- г) 4 ступеня тяжкості – у розмірі від 6000 до 10000 розрахункових одиниць;
- г) 5 ступеня тяжкості – у розмірі від 10000 до 16000 розрахункових одиниць;
- д) 6 ступеня тяжкості – у розмірі від 16000 до 24000 розрахункових одиниць;
- е) 7 ступеня тяжкості – у розмірі від 24000 до 36000 розрахункових одиниць;
- є) 8 ступеня тяжкості – у розмірі від 36000 до 48000 розрахункових одиниць;
- ж) 9 ступеня тяжкості – у розмірі від 48000 до 100000 розрахункових одиниць.

Стаття 3.11.5. Ліквідація юридичної особи з конфіскацією її майна

1. Юридична особа підлягає ліквідації у зв'язку із вчиненням її уповноваженою особою від імені юридичної особи та в її інтересах або в інтересах її асоційованої особи злочину, передбаченого статтями **ПЕРЕЛІК ЗЛОЧИНІВ: ПРОТИ ОСНОВ НАЦ БЕЗПЕКИ + ТЕРОРИСТИЧНІ** цього Кодексу.

2. У разі ліквідації юридичної особи застосовується конфіскація майна, яка полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду на користь Державного фонду відшкодування шкоди потерпілим, грошей, майнових прав та іншого майна, яке перебуває у власності чи фактичному володінні юридичної особи або її асоційованої особи, в інтересах яких було вчинено злочин уповноваженою особою.

3. При ліквідації юридичної особи суд може визнати недійсними угоди, укладені такою юридичною особою у зв'язку зі злочиним, вчиненим від її імені та в її інтересах або в інтересах її асоційованої особи уповноваженою особою.

4. Судом може бути ухвалено рішення про оприлюднення інформації щодо ліквідації юридичної особи.

Стаття 3.11.6. Заборона підтримки юридичної особи за рахунок публічних фінансів

1. Заборона підтримки юридичної особи за рахунок публічних фінансів полягає в анулюванні наданих юридичній особі раніше пільг, субсидій, податкових переваг, квот та преференцій, для одержання яких, за допомогою яких або з використанням яких уповноваженою особою було вчинено злочин від імені та в інтересах юридичної особи або в інтересах її асоційованої особи, та в забороні отримувати нові пільги, субсидії, податкові переваги, квоти та преференції.

2. Заборона підтримки юридичної особи за рахунок публічних фінансів призначається на строк від одного року до трьох років.

Стаття 3.11.7. Заборона здійснення юридичною особою певної діяльності

1. Заборона здійснення юридичною особою певної діяльності може полягати в:

- а) анулюванні загального або спеціального дозволу (ліцензії) на провадження певного виду підприємницької діяльності;
- б) забороні укладення певних угод;
- в) забороні брати участь у публічних закупівлях;
- г) забороні випуску акцій чи інших цінних паперів;
- г) забороні заняття визначеним судом видом діяльності.

2. Заборона здійснення юридичною особою певної діяльності застосовується щодо того виду діяльності юридичної особи, при здійсненні якого злочин було вчинено її уповноваженою особою.

3. Заборона здійснення юридичною особою певної діяльності призначається на строк від одного року до трьох років.

Стаття 3.11.8. Застосування до юридичної особи кримінально-правових засобів за вчинення уповноваженою особою двох або більше злочинів

1. У випадку, коли уповноважена особа вчинила два або більше злочинів від імені та в інтересах юридичної особи або в інтересах її асоційованої особи, або внаслідок неналежного контролю з боку уповноваженої особи юридичної особи, суд застосовує до юридичної особи стягнення та інші кримінально-правові засоби за кожний злочин окремо і визначає остаточне стягнення та інші кримінально-правові засоби із урахуванням положень частини 4 статті 3.11.3 цього Кодексу шляхом:

- а) поглинання інших кримінально-правових засобів – якщо у зв'язку із вчиненням хоча б одного злочину призначена ліквідація;
- б) повного або часткового складання стягнень у виді штрафу;
- в) повного складання інших кримінально-правових засобів.

2. При застосуванні до юридичної особи кримінально-правових засобів за злочин, вчинений уповноваженою особою, за наявності невиконаного призначеного раніше кримінально-правового засобу, кожний з них виконується самостійно, крім випадків застосування судом ліквідації юридичної особи згідно зі статтею 3.11.5 цього Кодексу.

Стаття 3.11.9. Наслідки відмови від застосування покарання щодо уповноваженої особи, яка вчинила злочин від імені та в інтересах юридичної особи

1. Відмова від застосування покарання до уповноваженої особи не тягне за собою відмови від застосування кримінально-правових засобів щодо юридичної особи, від імені та в інтересах якої або в інтересах асоційованої особи якої, або внаслідок неналежного контролю з боку уповноваженої особи якої вчинено злочин, за винятком відмови від призначення покарання уповноваженій особі у зв'язку із закінченням строків давності вчиненого злочину.

Відобразити у Прикінцевих та перехідних положеннях КК.

Політико-правове рішення

1. З метою забезпечення своєчасного й ефективного захисту прав людини – прискореного вирішення питань, пов'язаних з агресією Російської Федерації проти України (щодо повернення на Батьківщину осіб, які утримуються чи притягуються до кримінальної відповідальності або засуджені на території держави-агресора; повернення таких осіб з тимчасово окупованої території України), Президент України може ухвалювати політико-правове рішення як винятковий кримінально-правовий засіб.

2. Політико-правове рішення має своїм завданням правове забезпечення процедури обміну осіб, які:

1) утримуються чи притягуються до кримінальної відповідальності або засуджені на території держави-агресора;

2) утримуються чи притягуються до кримінальної відповідальності або засуджені на тимчасово окупованій території України, – на осіб, які притягуються до кримінальної відповідальності на території України (зокрема осіб, яких було затримано або заарештовано), – до ухвалення українським судом вироку чи іншого остаточного рішення у справі про вчинене ними суспільно небезпечне діяння, передбачене цим Кодексом.

3. Положення цієї статті поширюються на іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах захищали незалежність і територіальну цілісність України, зокрема брали участь в антитерористичній операції (АТО) або операції об'єднаних сил (ООС).

4. Про ухвалення політико-правового рішення Президент України видає указ, яким передбачається обмін осіб, зазначених у частинах другій і третій цієї статті.

5. Політико-правове рішення є тимчасовим кримінально-правовим засобом. Норми, що його регулюють, підлягають скасуванню після відновлення територіальної цілісності України та втрати актуальності проблеми обміну зазначених осіб.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

...

Книга 4. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВ ЛЮДИНИ

Розділ 4.4. Злочини проти волі людини

Стаття 4.4.1. Роз'яснення термінів Кримінального кодексу України

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

- 1) *представник держави* – службова особа або особа, яка діє з дозволу, за підтримки чи за згодою держави;
- 2) *представник іноземної держави* – особа, яка:
 - а) діє як державний службовець іноземної держави,
 - б) проходить військову службу у збройних силах, органах поліції, органах державної безпеки, розвідувальних органах,
 - в) займає посаду в зазначених або будь-яких інших державних органах чи органах місцевого самоврядування іноземної держави, утворених відповідно до її законодавства,
 - г) діє за наказом осіб, перелічених у пунктах (а)–(в) цього пункту примітки,
 - г) є представником іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд чи груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих чи фінансованих Російською Федерацією,
 - д) є представником окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку становлять її державні органи та інші структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, або
 - е) є представником підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України;
- 3) *уразливий стан особи* – зумовлений фізичними чи психічними властивостями, матеріальною чи іншою залежністю або іншими зовнішніми обставинами стан особи, поєднаний зі збігом скрутних особистих, сімейних чи інших обставин, який обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим протиправним діям.

Розглянути питання про пересення термінів в загальний ТЕЗАУРУС!!!

Стаття 4.4.2. Обставини, які знижують тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом

Обставиною, яка знижує на два ступеня тяжкість злочину, передбаченого цим Розділом, визнається:

- а) добровільне звільнення людини протягом дванадцяти годин з моменту протиправного позбавлення її волі, якщо до неї не застосовувалось катування і не заподіяно шкоду її здоров'ю.

Стаття 4.4.3. Обставини, які підвищують тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом

Обставинами, які підвищують на один ступінь тяжкість злочину, передбаченого цим Розділом, визнаються:

- а) утримання людини, незаконно позбавленої волі, понад сім діб;
- б) поміщення людини, незаконно позбавленої волі, у шкідливі для здоров'я умови.

Стаття 4.4.4. Протиправне позбавлення волі людини

Особа, яка:

- а) без передбачених законом підстав затримала чи заарештувала людину,
 - б) помістила завідомо психічно здорову людину в заклад з надання психіатричної допомоги,
 - в) викрала людину або
 - г) протиправно позбавила її волі в будь-якій іншій формі,–
- вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.5. Насильницьке зникнення

Представник держави, в тому числі іноземної, який приховав:

- а) факт вчинення злочину, передбаченого статтею 4.4.4. цього Кодексу,

- б) відомості про долю людини, протиправно позбавленої волі, або
 - в) місце її перебування,–
- вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.6. Потурання насильницькому зникненню

Представник держави, у тому числі іноземної, якому стало відомо про вчинення підконтрольною йому особою злочину, передбаченого статтею 4.4.4. цього Кодексу, та який не вжив заходів для припинення цього злочину або не повідомив органи правопорядку України про цей злочин,–

вчинив злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.7. Торгівля людиною

Особа, яка з корисливих мотивів вчинила торгівлю людиною, а саме:

- а) вербування,
- б) переміщення,
- в) передачу,
- г) приховування або
- г) одержання людини,–

якщо вони були здійснені шляхом:

- i) насильства,
- ii) примушування,
- iii) обману чи зловживання довірою,
- iv) використання уразливого стану людини, або
- v) підкупу третьої особи, яка контролює людину,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.8. Торгівля неповнолітньою людиною

Особа, яка з корисливих мотивів вчинила торгівлю неповнолітньою людиною, незалежно від способу вчинення діяння,–

вчинила злочин 4 ступеня.

Стаття 4.4.9. Примушування

Особа, яка із застосуванням погрози щодо потерпілого чи його близької особи примушувала іншу людину вчинити чи не вчинювати певну дію,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.10. Експлуатація людини

Особа, яка примушувала іншу людину до:

- а) сексуальних дій у будь-якій формі (сексуальна експлуатація),
- б) участі в порнобізнесі,
- в) праці чи надання послуг без оплати або з оплатою, яка явно не відповідає інтенсивності і характеру праці чи надання послуг,
- г) підкорення рабству або звичаям, подібних до рабства,
- г) підневільного стану,
- д) перебування у борговій кабалі,
- е) надання згоди на вилучення в неї органів,
- е) надання згоди на проведення над нею дослідів,
- ж) її усиновлення (удочеріння) з метою наживи,
- з) запліднення,
- и) переривання вагітності,
- і) зайняття жебрацтвом,
- ї) злочинної діяльності, або
- й) участі у збройному конфлікті,–

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.11. Примушування до шлюбу

Особа, яка примушувала іншу особу до:

а) вступу в шлюб чи співжиття без укладання шлюбу,

б) продовження примусово укладеного шлюбу чи співжиття без укладання шлюбу,

або

в) переміщення на територію іншої держави, ніж та, в якій вона проживає, для вступу в шлюб чи співжиття без укладання шлюбу або продовження такого шлюбу чи співжиття,—

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 4.4.12. Примушування як умова звільнення заручника

Особа, яка примушувала фізичну чи юридичну особу вчинити дію або утриматися від вчинення дії як умови звільнення заручника,—

вчинила злочин 3 ступеня.

...

Книга 7. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДЕРЖАВИ

...

Розділ 7.4. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ

Стаття 7.4.1. Постановлення завідомо незаконного та необґрунтованого судового рішення

Суддя, який постановив завідомо незаконне та необґрунтоване судове рішення (вирок, рішення, ухвалу, постанову суду або судовий наказ),—

вчинив злочин 4 ступеня.

Стаття 7.4.2. Втручання в діяльність судді

Особа, яка втрутилася в діяльність судді з метою:

а) домогтися ухвалення незаконного та необґрунтованого судового рішення або

б) перешкодити здійсненню ним правосуддя у будь-який інший спосіб,—

вчинила злочин 3 ступеня.

Стаття 7.4.3. Порушення порядку автоматичного розподілу справ між суддями

Особа, яка порушила порядок розподілу справ між суддями шляхом:

а) внесення завідомо неправдивих відомостей до системи автоматичного розподілу справ,

б) невнесення чи несвоєчасного внесення відомостей до системи автоматичного розподілу справ, або

в) вчинення несанкціонованих дій з інформацією, що міститься в системі автоматичного розподілу справ,—

вчинила злочин 3 ступеня.

Розділ 7.5. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СПРИЯННЯ ПРАВОСУДДЮ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ

Стаття 7.5.1. Обставини, які підвищують тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом

Обставиною, яка підвищує на один ступінь тяжкість злочину, передбаченого цим Розділом, визнається:

а) вчинення злочину шляхом надання показань, висновку або перекладу під присягою у суді.

Стаття 7.5.2. Протиправне втручання в діяльність прокурора, слідчого, детектива, дізнавача, захисника, представника особи, експерта, працівника державної виконавчої служби чи приватного виконавця

Особа, яка втрутилася в діяльність прокурора, слідчого, детектива, дізнавача, співробітника оперативного підрозділу, захисника, представника особи, експерта, працівника державної виконавчої служби чи приватного виконавця з метою:

- а) перешкодити виконанню ним службового чи професійного обов'язку або
- б) домогтися вчинення незаконних дій,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.5.3. Перешкоджання діяльності органів правопорядку

Особа, яка:

- а) завідомо неправдиво повідомила прокурора чи орган правопорядку про вчинення злочину,
 - б) підкупила учасника кримінального провадження, який не є службовою особою,
 - в) сфальсифікувала, приховала, знищила чи зіпсувала доказ у кримінальному провадженні або
 - г) заздалегідь не обіцяючи, приховала тяжкий або особливо тяжкий злочин,–
- вчинила злочин 1 ступеня.

Примітка. Не підлягають кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування злочину члени сім'ї та близькі родичі особи, яка вчинила злочин, коло яких визначено у пункті 1 частини 1 статті 3 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 7.5.4. Незаконне обвинувачення у вчиненні злочину

Прокурор, слідчий або детектив, який без встановлених законом підстав повідомив особі про підозру у вчиненні злочину,–
вчинив злочин 2 ступеня.

Стаття 7.5.5. Порушення права на захист

Прокурор, слідчий, детектив, дізнавач або співробітник оперативного підрозділу, який:

- а) безпідставно не допустив захисника до участі у кримінальному провадженні,
- б) своєчасно не залучив захисника для здійснення захисту за призначенням або
- в) здійснив процесуальну дію без обов'язкової участі захисника,–

вчинив злочин 2 ступеня.

Стаття 7.5.6. Примушування до давання показань

Прокурор, слідчий, детектив, дізнавач або співробітник оперативного підрозділу, який примусив свідка чи потерпілого до давання показань під час допиту, пред'явлення для впізнання або слідчого експерименту,–
вчинив злочин 2 ступеня.

Стаття 7.5.7. Розголошення відомостей оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування або про заходи безпеки

Прокурор, слідчий, детектив, дізнавач, співробітник оперативного підрозділу або інша службова особа, яка розголосила відомості:

- а) оперативно-розшукової діяльності,
- б) досудового розслідування,
- в) що становлять таємницю нарадчої кімнати або
- г) про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист,

якщо вони були їй довірені або стали відомими у зв'язку із її службовим становищем,–
вчинила злочин 2 ступеня.

Стаття 7.5.8. Незабезпечення безпеки особи, взятої під захист

Службова особа органу, на який покладено функції убезпечення особи, взятої під захист, яка не вжила передбачених законом заходів для забезпечення безпеки такої особи, члена її сім'ї чи її близького родича,–

вчинила злочин 2 ступеня.

Стаття 7.5.9. Відмова свідка давати показання

Свідок, який відмовився без поважних причин надати показання під час досудового розслідування або в суді,—

вчинив злочин 1 ступеня.

Примітка. Свідок не підлягає кримінальній відповідальності за відмову давати показання під час провадження досудового розслідування або в суді щодо себе, а також членів своєї сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається у пункті 1 частини 1 статті 3 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 7.5.10. Неправдиві показання

Свідок або потерпілий, який надав завідомо неправдиві показання органу, що здійснює досудове розслідування, або в суді,—

вчинив злочин 1 ступеня.

Стаття 7.5.11. Ненадання висновку або надання неправдивого висновку експертом, спеціалістом

Експерт, спеціаліст, який під час досудового розслідування, судового чи виконавчого провадження:

а) не надав висновок без поважних причин,

б) надав завідомо неправдивий висновок або

в) під час допиту відмовився роз'яснити висновок чи завідомо неправдиво роз'яснив його,—

вчинив злочин 2 ступеня.

Стаття 7.5.12. Неправдивий переклад

Перекладач, який надав завідомо неправдивий переклад органу, що здійснює досудове розслідування, або в суді,—

вчинив злочин 2 ступеня.

Розділ 7.6. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПОРЯДКУ ВИКОНАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ

Стаття 7.6.1. Невиконання або перешкоджання виконанню судового рішення

Особа, яка:

а) не виконала судові рішення (вирок, рішення, ухвалу, постанову суду або судовий наказ), що набрало законної сили, або

б) перешкоджала його виконанню,—

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.6.2. Незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, або майна, яке описане, підлягає конфіскації чи вилученню

Особа, яка:

а) вчинила відчуження, приховування, підміну, пошкодження, знищення або інші незаконні дії з майном, на яке накладено арешт, або майном, яке описане, якщо це майно було їй ввірене,

б) порушила обмеження (обтяження) права користуватися таким майном, якщо це майно було їй ввірене,

в) здійснила банківську операцію з коштами (вкладами), на які накладено арешт, будучи представником фінансової установи, або

г) вчинила дії, передбачені пунктами (а) – (в) щодо майна, яке підлягає конфіскації або речі, яка підлягає вилученню, за рішенням суду, що набрало законної сили,—

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.6.3. Ухилення від відбування покарання у виді ув'язнення на певний строк

Особа, що відбуває покарання у виді ув'язнення на певний строк, якій було дозволено короткочасний виїзд і яка не повернулася без поважних причин до місця відбування покарання після закінчення строку виїзду,–

вчинила злочин 1 ступеня.

В КВК ВИЗНАЧИТИ ПОВАЖНІ ПРИЧИНИ

Стаття 7.6.4. Втеча з місця ув'язнення або з-під варти

Особа, яка втекла від затримання, з-під варти або з місця ув'язнення, будучи:

а) затриманою за підозрою у вчиненні злочину,

б) взятою під варту або

в) такою, що відбуває ув'язнення на певний строк чи довічне ув'язнення,–

вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 7.6.5. Дії, що дезорганізують роботу установи виконання покарань

Особа, що відбуває покарання у виді ув'язнення на певний строк або довічного ув'язнення, яка:

а) примушувала іншого засудженого чи представника адміністрації установи виконання покарань до вчинення незаконної дії чи до невиконання обов'язку, або

б) знущалась над іншим засудженим,–

вчинила злочин 2 ступеня.

Стаття 7.6.6. Невиконання рішення Європейського суду з прав людини або Міжнародного кримінального суду

Службова особа, яка не виконала:

а) рішення Європейського суду з прав людини або

б) вирок, постанову чи рішення з основоположного питання Міжнародного кримінального суду,–

вчинила злочин 2 ступеня.

ДО КОДЕКСУ ПРО ПРОСТУПКИ

Стаття ___ Розголошення адвокатської таємниці

Особа, яка зобов'язана зберігати адвокатську таємницю, розголосила її,–

вчинила проступок.

Стаття ___ Розголошення слідчої таємниці

Особа, яка після письмового попередження прокурором, слідчим, детективом, дізнавачем або співробітником оперативного підрозділу про недопустимість їх розголошення розголосила відомості:

а) оперативно-розшукової діяльності,

б) досудового розслідування або

в) про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист,–

вчинила проступок.

Стаття ___ Відмова експерта чи перекладача від виконання обов'язків

Експерт чи перекладач, який відмовився без поважних причин від виконання покладених на нього обов'язків під час провадження досудового розслідування чи в суді, а також при здійсненні виконавчого провадження, –

вчинила проступок.

Стаття ___ Порушення вимог засобу безпеки

Особа, яка порушила без поважних причин вимоги засобу безпеки, призначеного судом,–

вчинила проступок.

Стаття ___ Незаконні діяння щодо доказів

Особа, яка здійснила фальсифікацію, приховала, знищила чи зіпсувала доказ, що використовується у цивільному, господарському, адміністративному провадженні чи провадженні у справах про адміністративні правопорушення,—
вчинила проступок.